

CATEHISM ORTODOX - ÎNVĂȚĂTURĂ DESPRE **CREDINȚA CREȘTINĂ ORTODOXĂ**

1. CREDINȚA CREȘTINĂ ORTODOXĂ.....	2
2. SFÎNTA BISERICĂ.....	10
3. SFÎNTA SCRIPTURĂ.....	13
4. SFÎNTA TRADIȚIE SAU PREDANIA.....	16
5. SFINTELE TAINÉ.....	17
5.1. TAINA SFÎNTULUI BOTEZ.....	18
5.2. TAINA SFÎNTULUI MIR.....	21
5.3. TAINA SFINTEI ÎMPĂRTĂȘANII.....	22
5.4. TAINA SPOVEDANIEI.....	24
5.5. HIROTONIA (PREOȚIA).....	26
5.6. NUNTA.....	28
5.7. TAINA SFÎNTULUI MASLU.....	29
6. CREDINȚA ÎN ÎNVIERE ȘI ÎN VIAȚA VEȘNICĂ.....	30

1. CREDINȚA CREȘTINĂ ORTODOXĂ

Cînd vorbim despre credința creștină, înțelegem că aceasta este virtutea, adică puterea prin care primim ca adevăr neîndoielnic tot ce ne-a descoperit Dumnezeu și ne învață Sfînta Biserică Ortodoxă pentru mîntuirea noastră. Prin credință cunoaștem ceea ce nu putem vedea și adevărim ceea ce nădăjduim de la Dumnezeu, cum citim în Sfînta Scriptură : «Credința este încredințarea celor nădăjduite, dovedirea lucrurilor nevăzute» (Evrei XI, 1).

Una din îndatoririle de căpetenie ale fiecărui creștin ortodox este de a ști ce crede și cum crede ; de a cunoaște cuprinsul dreptei sale credințe, pentru a nu fi amăgit de învățături gresite și desarte. El este chemat să-și însușească această învățătură cu mințile, nu însă mai puțin cu simțirea și mai ales cu voința, pentru că de Dumnezeu nu te poți apropia decît ducând o viață în curăție sufletească și trupească, cum lămurit ne învață sfîntul Grigorie Teologul, zicînd : «Nu este în puterea oricui să cugete despre Dumnezeu, fiindcă aceasta pot să o facă numai cei care s-au cercetat cu de-amănuntul, ...care și-au curățit sufletul și trupul sau care cel puțin se silesc să se curețe».

Învăătura creștină ortodoxă pe care avem datorită să o cunoaștem, ne-a dat-o Dumnezeu însuși prin Fiul Său intrupat, Domnul nostru Iisus Hristos. Mîntuitorul Hristos ne-a adus învăătura dumnezeiască, despre care însuși mărturiseste : «învăătura Mea nu este a Mea, ci a Celui ce M-a trimis» (Ioan VII, 16) și a propovăduit-o în vremea cîntă a locuit între oameni. După El, sfîntii apostoli și urmașii lor au răspîndit această învățătură «pînă la marginile lumii» cunoscute atunci, iar iubitorii de Dumnezeu au îmbrățișat-o cu adîncă și curată evlavie.

În curgerea vremii s-a ivit nevoia ca învăătura descoperită și împărtășită nouă prin viu grai de Mîntuitorul Iisus Hristos, să fie prinsă în scris, de sfîntii scriitori, ca astfel nimic să nu se piardă din cele ce ne-a lăsat El. Aceasta o aflăm în Sfînta Scriptură a Noului Testament, ca și în Sfînta Tradiție, cum se va arăta acest lucru, mai amănunțit, în alt loc din această carte.

Tot între timp s-au ivit și învățături gresite, erezii, mai ales din pricină că unii dintre creștini au vrut să pătrundă numai cu mințile lor, lipsită de luminile și aripile credinței, adevărul dumnezeiesc care covîrșește orice minte. Neputîndu-l înțelege, ereticii au răstălmăcit învăătura Mîntuitorului, propovăduită de sfîntii apostoli. Ca urmare, spre a-i feri pe credincioși de alunecare în rătăcirii, Sfînta Biserică, prin sinoadele ecumenice, la care au luat parte toți episcopii săi, a statornicit și formulat pe baza Sfîntei Scripturi și a Sfîntei Tradiții, dreapta credință ortodoxă, în dogme și hotărîri, sub asistența Duhului Sfînt.

Astfel, învăătura credinței creștine se cuprinde pe scurt, dar în cuvinte lămurite, în Simbolul Credinței, care a fost alcătuit de sfîntii părinți la întîiul sinod ecumenic de la Niceea (325) și în al doilea sinod ecumenic de la Constantinopol (381). Simbolul acesta numit și «Crezul», nu este numai o scurtă și clară mărturie a învățăturii de credință creștină, ci și o mărturisire de credință pe care trebuie s-o cunoască și s-o facă fiecare creștin în parte. De aici, obligativitatea învățării, de către fiecare creștin, a Crezului, care este următorul:

1. Cred într-unul Dumnezeu, Tatăl atotîntuitorul, Făcătorul cerului și al pămîntului, al tuturor celor văzute și nevăzute.
2. Și într-unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, Care din Tatăl S-a născut mai înainte de toți vecii. Lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut, Cel ce este de o ființă cu Tatăl, prin Care toate s-au făcut ;
3. Care pentru noi oamenii și pentru a noastră mîntuire S-a pogorît din cer și S-a întrupat de la Duhul Sfînt și din Fecioara Maria și S-a făcut om ;
4. Și S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pontiu Pilat și a pătimit și S-a îngropat ;
5. Și a înviat a treia zi □ după Scripturi ;
6. Și S-a înălțat la ceruri și sade de-a dreapta Tatălui ;

7. Si iarăsi va să vină, cu slavă, să judece viii si mortii ; a Cărui împărătie nu va avea sfîrsit.

8. Si întru Duhul Sfînt, Domnul de viață făcătorul, Care din Tatăl purcede, Cel ce împreună cu Tatăl si cu Fiul este închinat si slăvit, Care a grăit prin prooroci.

9. într-una, sfîntă, sobornicească si apostolească Biserică ;

10. Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor ;

11. Astept învierea mortilor ;

12. Si viata veacului ce va să fie. Amin.

ARTICOLUL 1 din Simbolul Credinței cuprinde învățătura creștină despre Dumnezeu în general, Unul în ființă, dar întreit în Persoane, si despre Dumnezeu-Tatal, Creator si Proniator al lumii.

Dumnezeu este duh, adică este netrupesc ; este nevăzut, necuprins de făptura si de mintea omenească ; la El nu este mutare sau schimbare, căci este desăvîrsit si vesnic ; este atotputernic, atoateștiutor, este pretutindenea.

Dumnezeu este Unul după fiinta Lui si întreit în Persoane : Tatăl, Fiul si Sfîntul Duh. Aceste trei Persoane alcatuiesc Sfînta Treime, taina de nepătruns de mintea omenească si împărtășită noua prin Descoperire dumnezeiască sau Revelatie. Spunînd că Dumnezeu este închinat în trei Persoane, nu înseamnă că ar fi trei dumnezei. Dumnezeu este Unul singur, iar fiinta dumnezeiască cea una si aceeasi nu este împărtită în trei, ci ea se află întregă în fiecare din cele trei Persoane dumnezeiesti.

Cele trei Persoane divine sînt de o ființă, egale si vesnice. Tatăl este Dumnezeu adevărat, Fiul este Dumnezeu adevărat si Duhul Sfînt este Dumnezeu adevărat; dar avînd aceeasi ființă, nu sînt trei dumnezei ci Unul singur. Tatăl se deosebeste de ceilelalte Persoane, întrucît El este Cel ce naste din veci pe Fiul si purcede pe Sfîntul Duh ; Fiul, întrucît El este Cel ce S-a născut din Tatăl; iar Sfîntul Duh, întrucît este Cel ce purcede de la Tatăl. In acelasi timp, cele trei Persoane sînt unite si se întrepătrund reciproc, locuind Una în Alta, în chip neamestecat, prin fiinta cea una : Tatăl este în Fiul si în Sfîntul Duh, Fiul în Tatăl si în Sfîntul Duh, si Sfîntul Duh în Tatăl si în Fiul. Acest adevar ni l-a descoperit Dumnezeu. însusi, Care nu poate fi asemanat cu nimic din ceea ce este creat.

Învățătura că Dumnezeu este Unul după ființă si întreit in Persoane este mai presus de puterea de înțelegere a mintii noastre. Multi cugetători si scriitori creștini au folosit asemană din lumea înconjurătoare pentru a mijloci, prin ele, înțelegerea Tainei Sfîntei Treimi. Dar nici una din acestea nu poate lămuri o asemenea taină. Mintea n-u s-ar fi putut înalta nici pină a afla că în Dumnezeu sînt trei Persoane, daca aceasta nu ni s-ar fi descoperit de Mîntuitorul Iisus Hristos.

Asadar, învățătura despre Sfînta Treime, întrecînd înțelegerea omenească si sprijinindu-se numai pe autoritatea Descoperirii sau Revelației dumnezeiesti, cuprinsă în Sfînta Scriptură si Sfînta Traditie, noi ne-o însusim numai prin credință.

Cel ce ne-a făcut cunoscută această taină este Mantuitorul Hristos.

In Vechiul Testament găsim doar preînchipuiri ale Sfîntei Treimi (Facere I, 26 ; III, 22). Patriarhul Avraam a fost cercetat de Dumnezeu la stejarul Mamvri sub înfățișarea a trei bărbați (Facere XVIII, 1□2). In Vechiul Testament nu se grăieste limpede despre Sfînta Treime, pentru că oamenii acelor vremuri nefiind pregătiti, ar fi putut înțelege gresit o taină atît de mare, si ar fi putut crede chiar în mai multi dumnezei. Dar în Noul Testament, cu venirea Mantuitorului, învățătura ni se descoperă lămurit. Mai întîi, la Botezul Domnului, cînd Tatal da mărturie despre Fiul grăind : «Acesta este Fiul Meu cel iubit întru Care am binevoit», Fiul primește Botezul si Duhul Sfînt coboară ca un porumbel asupra Lui (Matei III, 15□17). Numele celor trei Persoane ale Sfîntei Treimi le găsim si în cuvintele prin care Mîntuitorul Iisus Hristos trimite pe sfintii apostoli la propovăduire: «Mergînd, învățati toate neamurile, botezîndu-le in numele Tatălui si al Fiului si al Sfîntului

Duh» (Matei XXVIII, 19). Iar sfântul evanghelist Ioan zice : «Trei sînt cei care mărturisesc în cer : Tatăl, Cuvantul (Fiul) si Sfântul Duh, si acesti trei una sunt» (1 Ioan V, 7).

RUGĂCIUNE

Preasfîntă Treime, miluieste-ne pe noi ; Doamne, curătește păcatele noastre ; Stăpîne, iartă fărădelegile noastre ; Sfinte, cercetează si vindecă neputintele noastre, pentru numele Tau.

Articolul 1 din Simbolul Credintei arată că Dumnezeu-Tatăl este creatorul si proniatorul lumii.

Lumea înseamnă cerul si pămîntul si tot ce este în ele, afară de Dumnezeu. Ea este văzută si nevăzută. Cea vazuta este tot ceea ce se poate cunoaste cu simturile omenesti, iar cea ne vazută sînt îngerii, buni si răi (Col. I, 16).

Ingerii sunt fiinte netrupesti, slujitoare lui Dumnezeu. Ei sînt făcuti de Dumnezeu din nimic, cum din nimic au fost făcute toate cele ce sunt. La început, când i-a făcut Dumnezeu, toti ingerii erau buni si înzestrati cu puterea de a spori tot mai mult în virtute, să se bucure de fericire deplina si vesnică. O parte din ei s-au folosit bine de puterea si libertatea ce le-a dat-o Dumnezeu ; Părintele Ceresc le-a întărit acest dar de a nu mai putea gresi niciodată. Acestia sunt ingerii cei buni. Unii dintre ei însă, în frunte cu Lucifer, trufindu-se s-au ridicat împotriva lui Dumnezeu, si Dumnezeu i-a aruncat în întunericul cel mai adânc, cum zice Sfânta Scriptură : «Si pe ingerii care nu si-au păzit vrednicia, ci au părăsit locul lor, i-a pus la păstrare sub întuneric, în lanturi vesnice spre judecata zilei celei mari» (Iuda I. 6). Acestia s-au făcut ingeri rai, demoni. Si odată cu caderea acestora s-a ivit iadul, care este starea lor de nefericire si locul lor de sălăsluire. Ingerii cei buni au ramas în fericita apropiere de Dumnezeu si-L slujesc, fiind întăriti prin harul dumnezeiesc, ca să fie purea slujitori ai lui Dumnezeu, organe ale Providentei dumnezeiesti, vestitori si ajutători ai oamenilor.

Dumnezeu a făcut «din nimic» atît lumea nevăzută, cât si lumea văzută, numai cu cuvântul si vointa Sa atotputernica, zicând: «Să fie!». Biserica învată pe baza Sfintei Scripturi, că Dumnezeu a creat lumea în sase zile, adică treptat si într-o anume ordine, încheind-o cu crearea omului (Fac. I, 1□31), în perechea părintilor neamului omenesc : Adam si Eva.

Dar creând lumea, Dumnezeu n-a lasat-o în parasire, ci ii poartă de grijă pururea; toate câte; sunt, toate fapturile sunt tinute si crescute după planul Său, după voia si puterea Sa purtindu-le de grijă după înțelepciunea Sa cea preamarită ; pe toate le ocroteste si le conduce spre fericirea si desăvârșirea lor. El este Tatăl atotîitorul. Această neintreruptă grijă părintească a lui Dumnezeu față de lume se numeste Providenta sau Pronie dumnezeiască. Sfântul Ioan Gură de Aur scrie despre Pronie: «Dumnezeu nu numai că a adus la lumină zidirea ; dar după ce a adus-o, o îngrijeste. De zici îngerii, de zici arhangheli, de zici puterile cele de sus, de zici toate cele văzute si nevăzute, toate acestea se bucură de Pronia Lui. Fără aceasta lucrare, toate se duc, se scurg si pier».

Creatia se incheie cu crearea omului, facut în chip deosebit de către Dumnezeu, Care a zis : «Să facem pe om după chipul si asemănarea Noastră, ca să stăpânească... tot pămîntul. Si a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său... bărbat si femeie l-a făcut. Si Dumnezeu i-a binecuvântat, zicând: «Cresteti si vă înmultiti, si umpleti pămîntul si-l stăpînitii...» (Fac. I, 26□28). Fiind creat după chipul si asemănarea lui Dumnezeu, omul este cea mai de seamă creatură a lui Dumnezeu, fiind constituit din două elemente : trup si suflet.

Trupul omenesc l-a făcut Dumnezeu «din pămînt», cu totul altfel decat pe celelalte creaturi. Căci pe cînd despre acestea Sfînta Scriptură spune : «Si a zis Dumnezeu să se facă», despre om zice : «Atunci, luînd Domnul Dumnezeu țărână din pămînt, a făcut pe om si a suflat în fata lui suflare de viață si s-a făcut omul fiintă vie» (Facere II, 7).

Asadar, trupul omului l-a făcut Dumnezeu din pămînt, iar sufletul l-a creat prin suflare dumnezeiască. Prin trup, care este luat din pămînt si are ceva comun cu toate vietuitoarele, omul este legat de pămînt si de tot ceea ce apartine lumii acesteia. Prin suflet însă, care provine prin creatie direct de la Dumnezeu, omul stă în legatură cu Dumnezeu si cu lumea spirituală.

Chipul lui Dumnezeu din om înseamnă sufletul nemuritor cu puterile lui, mintea sau cugetarea, simțirea și voința liberă, care se îndreaptă către Dumnezeu; iar asemănarea cu Dumnezeu înseamnă întărirea și desăvârșirea omului în virtute și sfințenie cu ajutorul harului dumnezeiesc, spre îndumnezeirea lui.

Din coasta celui dintâi om, din Adam, Dumnezeu a făcut pe femeie, pe Eva. Pe acești doi oameni i-a așezat Dumnezeu în raiul pământesc, ca să ducă o viață fericită și în iubire față de Părintele Ceresc. Mințile lor erau luminate, inima sau simțirea era curată și fără poftă rea, voința era dreaptă și înclinată numai spre bine, trupul era sănătos și fără nici o suferință.

Astfel, omul creat «după chipul și asemanarea lui Dumnezeu» se găsea la început într-o stare de curățenie și neraută, în pace deplină cu cele din jurul său, cu sine însuși și cu Părintele Ceresc. El nu era într-un totuș desăvârșit, dar prin continuă strădanie și cu ajutorul harului dumnezeiesc putea să ajungă asemenea lui Dumnezeu, găsindu-se deci la începutul drumului spre asemanarea cu Făcătorul său.

Omul creat de Dumnezeu era liber. Iar libertatea era măreția lui, având putința de a ajunge sfânt și drept prin strădania sa și ajutorat de Cel ce l-a făcut și Care îi purta mereu de grijă.

Pentru ca să întărească prin lucrare puterile sufletesti ale celor dintâi oameni, ca să le încerce și ascultarea, Dumnezeu Si-a arătat voința Sa către ei, dându-le poruncă să nu mănânce din pomul cunostintei binelui și răului. Căci de vor mânca din acest pom, «vor muri negresit» (Facere II, 16-17).

Dumnezeu a dat această poruncă nu pentru a-l slăbi și coborî pe om din cinstea în care se găsea; ci, dimpotrivă, pentru a-l întări și înălța, i-a dat acest prilej ca să-și poată arăta prin faptă dragostea față de Făcătorul său și pentru a se statornici în bine.

Fericirea din rai a celor dintâi oameni a tinut cât timp ei au păstrat nevinovăția stînd în ascultare și dragoste deplină față de Dumnezeu și păzind porunca Lui. Dar ei s-au lăsat ispitiți de cel rău care îi pizmuia pentru fericirea lor și voia să-i ducă la pierzanie. Prin viclenie și înșelăciune, diavolul i-a făcut să creadă că, de vor mânca din pomul cel oprit, adică al cunostintei binelui și răului se vor face întocmai ca Dumnezeu. Lăsându-se amăgiți, ei au călcat porunca lui Dumnezeu și, prin neascultare, au căzut în păcat. Așa a intrat răul în lume.

Pedeapsa cea mai mare a păcatului primilor oameni a fost moartea (Rom. VI, 23). De aceea, la moarte, trupul se întoarce în pământ, din care a fost luat, iar sufletul nemuritor trece în lumea nevăzută (Ecleziast XII, 7).

Protopărinții neamului omenesc n-au păstrat starea morală de comuniune cu Dumnezeu, ci, călcînd voia Lui, au căzut în păcat (Fac. III, 1-6), pierzînd fericita stare primordială, atît pentru ei cît și pentru toți urmașii lor. Orice om are din fire păcatul lui Adam fiind vinovat și supus pedepsei lui Dumnezeu. Starea aceasta de reală păcătosenie a naturii umane căzute, în care se naște fiecare om, ca urmaș al lui Adam, se numește păcatul strămosesc.

Și urmările păcatului au fost grele: primii oameni au pierdut harul dumnezeiesc, s-au îndepărtat și s-au înstrăinat de Dumnezeu și au fost alungați din Rai. Chipul lui Dumnezeu în ei a slăbit, fără însă a pieri cu totul; schimbarea adusă de păcat, s-o arătat în întunecarea minții, în stricarea inimii și în slăbirea voinței. De asemenea, omul a pierdut sfințenia, curăția, liniștea trupului și putința de a nu muri. Despărțiți de cele vesnice și alunecînd spre piericiune, oamenii au căzut pradă plăcerilor de tot felul. Iar viața lor a devenit grea, fiind însoțită de trudă, de dureri și de necazuri de tot felul. Iubirea față de Dumnezeu a fost înlocuită de om cu iubirea față de făpturi. Dar prin păcatul lui Adam s-a stricat întreaga fire. Pedeapsa cea mai mare a păcatului a fost moartea, care după sfîntul apostol Pavel este «plata păcatului» (Rom. VI, 23; 1 Cor. XV, 22).

Dar Dumnezeu, în nemărginita Sa bunătate, nu l-a părăsit pe om nici după căderea lui în păcat; nu l-a dat pierzării, omul fiind făptura Sa cea mai aleasă. Chiar la alungarea lor din Rai, Dumnezeu le-a făgăduit strămoșilor noștri un Mîntuitor (Facerea III, 15), Care va zdrobi puterea răului și va împăca pe oameni cu Dumnezeu. Acest Mîntuitor este Domnul nostru Iisus Hristos.

De la căderea omului în păcatul neascultării și pînă la venirea Mîntuitorului Iisus Hristos, Dumnezeu a lasat să treacă multă vreme, în care oamenii au cunoscut amărăciunea consecințelor păcatului, prin starea rea în care au ajuns ; dar au putut păstra și nădejdea că se pot mântui cu ajutorul lui Dumnezeu. În bunătatea Sa, Dumnezeu S-a îngrijit de oameni, i-a îndrumat și i-a pregătit pentru primirea Mîntuitorului, prin Legea Veche, prin prooroci și prin alte mijloace, ca la venire să-L poată recunoaște și să poată urma Lui, întru curățirea vieții și nădejdea mîntuirii.

Învățătura despre Dumnezeu Fiul, adică despre a doua Persoană a Sfintei Treimi, Care S-a întrupat pentru mîntuirea noastră din robia păcatului și pentru împăcarea noastră cu Dumnezeu, este cuprinsă în articolele 2□7 din Simbolul Credinței.

Domnul nostru Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, Care la plinirea vremii S-a făcut om ca noi, asemenea nouă întru toate, în afară de păcat. El este Dumnezeu adevărat și om adevărat. El a venit în lume ca să ne mîntuiască. Acest lucru îl arată sfîntul Atanasie cel Mare, astfel: «Fiindu-I milă de neamul nostru și înduioșindu-Se de slăbiciunea noastră și miscat de stricăciunea noastră și nesuferind stricăciunea morții asupra noastră, ca să nu piară ce a făcut», Dumnezeu a hotărît mântuirea noastră potrivit înțelepciunii și dragostei Sale nesfîrșite: El a socotit astfel că nu e potrivit să mîntuiască pe oameni de departe, nici chiar prin mijlocirea îngerilor, ci trimitînd în lume pe însuși Fiul Sau, Care S-a făcut om ca noi toți, afară de păcatul strămoșesc și de orice alt păcat.

Asadar, Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om ca să ne mântuiască pe noi toți, împacându-ne cu Dumnezeu și înnoind firea noastră cea stricată de păcatul strămoșesc. El a luat firea omenească și, fiind în același timp Dumnezeu adevărat și om adevărat, a purtat toate consecințele păcatului originar însă fără de păcat, pentru ca să ne răscumpere pe toți din robia păcatului lui Adam.

Că Mîntuitorul Iisus Hristos a fost și om adevărat, iar nu numai Dumnezeu adevărat, aflăm lamurit din Sfînta Scriptură: Prin pogorîrea Duhului Sfînt, Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat din sfînta Fecioară Maria ; S-a născut, a fost înfășat în scutece, a flămânzit și a însetat, a obosit, în timpul mîntuitoarelor Sale Patimi a suferit bătăi, loviri, schingiuri, încununare cu spini, răstignire și moarte.

Mîntuitorul Iisus Hristos a savîrsit răscumpărarea sau mîntuirea noastră prin cele trei chemări sau slujiri ale Sale, și anume : a) ca Prooroc și învățător. Domnul nostru Iisus Hristos este Proorocul proorocilor, pentru că în El s-au împlinit toate proorocirile și pentru că El este supremul învățător care ne descoperă propria Sa învățătură dumnezeiască cu privire la Dumnezeu și la om; b) ca Arhiereul cel adevărat Care nu aduce jertfă pentru Sine, fiind fără de păcat, ci Care Se aduce pe Sine însuși jertfă Tatălui, pe Cruce, și Se jertfeste mereu pe Sfîntul Altar, la Sfînta Liturghie, pentru iertarea păcatelor, sfîntirea credincioșilor și viața de veci ; c) ca împărat care, răscumpărînd prin moartea Sa pe Cruce pe om de sub robia morții și a păcatului, și înnoindu-l prin învierea Sa, a întemeiat împărăția Sa spirituală-duhovnicească, Biserica Sa, ai cărei membri sînt credincioșii și al cărei cap este El însuși, «avînd toată puterea în cer și pe pămînt» (Matei XXVIII, 18).

Mîntuitorul Iisus Hristos este Unul lui Dumnezeu, Care are în măsura cea mai mare puterea de cunoaștere a Proorocului, sfîntenia Arhiereului și puterea Conducătorului duhovnicesc.

Mîntuitorul Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, născut din veci din Tatăl ; El nu este făptură, ci are însăși ființa Tatălui, prin naștere mai înainte de toți vecii, adică din vesnicie ; deci n-a fost nici o vreme în care Fiul să nu fie Fiu și Tatăl să nu fie Tată. Cum vesnic este Tatăl, așa și Fiul este vesnic.

El este Unul-Născut, adică este singurul Fiu al lui Dumnezeu. Dacă credincioșii creștini și dreptii se numesc și ei fii ai lui Dumnezeu aceștia sînt fii nu după fire, ci prin harul dumnezeiesc; ei nu sînt «de o ființă» cu Dumnezeu, cum lămurit citim în Sfînta Scriptură : «Celor cîți L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu» (Ioan I, 12).

Mîntuitorul Iisus Hristos este Dumnezeu adevărat ca și Tatăl, are aceeași ființă, aceeași dumnezeire, cu aceleași însușiri dumnezeiești ca și Tatăl din Care S-a născut, așa cum o lumină este asemenea luminii din care s-a

aprint. Cuvintele «lumină din lumină» din Simbolul Credinței sînt numai o exprimare omenească privind taina nasterii Fiului din Tatăl, care nu poate fi pătrunsă de mintea omenească.

Sfînta Scriptură și Sfînta Tradiție mărturisesc uneori dumnezeirea Domnului Iisus Hristos, cu cuvintele : «Acesta este adevăratul Dumnezeu» (1 Ioan V, 20), și «cu adevărat, mare este taina drepte credințe; Dumnezeu S-a arătat în trup, S-a îndreptat în Duhul, a fost văzut de îngeri, S-a propovăduit între neamuri, a fost crezut în lume, S-a înălțat întru slavă» (1 Timotei III, 16).

Ca Dumnezeu adevărat, Fiul lui Dumnezeu este împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, Facător al lumii, al tuturor celor văzute și nevăzute. Toate s-au făcut prin Fiul (Ioan I, 3), nu ca și cum Tatăl s-ar fi slujit de Fiul ca de uneltă, ci că Fiul lucrează împreună cu Tatăl, fiind de o ființă cu Tatăl și avînd aceeași putere creatoare ca și Tatăl.

Dar Fiul sau Cuvîntul lui Dumnezeu S-a pogorît din ceruri ca să mantuiască pe oameni, să-i izbăvească din robia păcatului și a mortii; El S-a arătat în trup, ca să ridice și să înnoiască pe omul căzut; a venit pentru noi oamenii și pentru a noastră mantuire», pentru toți oamenii de totdeauna și de pretutindeni.

Intruparea Fiului lui Dumnezeu din Fecioara Maria s-a făcut în chip minunat, nu după rînduiala firii omenești, ci prin umbrirea Fecioarei de către Duhul Sfînt. Dar făcându-Se om, Fiul lui Dumnezeu nu a încetat să fie Dumnezeu adevărat. Iisus Hristos este Dumnezeu adevărat și om adevărat, cu trup și suflet omenește adevărat, întru totul asemenea nouă, afară de păcat; El este Dumnezeu-om și rămâne Dumnezeu-om pentru vesnicie.

După cum s-a mai arătat, sfînta Fecioară Maria a fost învrednicită de Dumnezeu să nască după trup pe Fiul lui Dumnezeu (ca om), fără să cunoască barbat, fiind astfel fecioară și înainte de naștere și în timpul nasterii și după naștere, rămînînd în vesnicie fecioara. Preacurata, pururea Fecioara Maria este Născătoare de Dumnezeu sau Maica Domnului și o cinștim ca fiind mai presus de toți sfinții și îngerii, ca pe una ce este «mai cinștită decît heruvimii și mai mărită fără de asemănare decît serafimii.

Sînt și unii creștini care nu aduc cinștire Maicii Domnului, care socotesc că ea ar fi fost căsătorită și ar fi avut mai mulți fii. Impotriva pururea fecioarei Maicii Domnului ei aduc textul: «Au nu este Acesta fiul teslarului? Au nu se numește mama Lui Maria și frații (verii) Lui: Iacob și Iosif, Simon și Iuda? Și surorile (verisoarele) Lui au nu sînt toate la noi ? Deci, de unde are El toate acestea?» (Matei XIII, 55-56).

În unele locuri din Sfînta Scriptură (Matei XII, 46, 48, 49 ; Marcu III, 31-32; Luca Vm, 11-21; Ioan 11, 12 etc.) este drept, se găsește expresia «frații Domnului», dar prin «frati» trebuie să înțelegem rudele apropiate ale lui Iisus, după Iosif și după Maria, cum se vede acest lucru din întrebuintarea cuvîntului «frati» în multe alte locuri din Sfînta Scriptură. Textul: «Si fără să fi cunoscut-o pe ea Iosif, Maria a născut pe Fiul sau cel Unul-Născut, Căruia I-a pus numele Iisus» (Matei I, 25), arată clar că ea nu a avut alți copii și că Fiul lui Dumnezeu a luat trup omenește din sfînta Fecioară Maria cu puterea Duhului Sfînt.

RUGĂCIUNI

Fecioară ai născut, ceea ce ești neispîtită de nuntă, și fecioară ai rămas, maică nenuntită, Născătoare de Dumnezeu, Marie, roagă pe Hristos Dumnezeu nostru, să ne mîntuiască pe noi.

Preasfîntă Născătoare de Dumnezeu, în vremea vieții mele, nu mă lăsa pe mine, ajutorului omenește nu mă încredința, ci singură mă apără și mă miluiește.

Mîntuitorul Iisus Hristos S-a răstignit, a pătimit și a murit de bună voie, ca să ne mîntuiască. Dumnezeu fiind, putea să nu patimească și să nu moară, dar S-a supus acestora din iubirea Sa iată de oameni. «Eu □ zice Domnul □ îmi pun viața Mea, ca iarăși să o iau... Putere am Eu ca să o pun și putere am iarăși să o iau» (Ioan X, 17-18). Pentru Sine, Iisus Hristos nu avea de ce Se jertfi, deoarece El este fără de păcat; dar S-a jertfit pentru noi păcătosi.

Domnul a pătit și a murit cu trupul, cu firea Sa omenească, pentru că firea dumnezeiască nu poate patimi, nici muri. Dar Domnul nostru Iisus Hristos este Cel care pătimește și moare în trup, nu altul. Firea dumnezeiască nu se desparte de cea omenească nici în timpul patimilor și al morții. Cele două firi : dumnezeiască și omenească raman strâns unite în veci în persoana Mântuitorului Hristos.

Iisus Hristos, prin patimile și moartea Sa, ne-a răscumpărat pe toți din păcat, a câștigat mântuirea pentru toți oamenii de totdeauna și ne-a împăcat cu Dumnezeu ; El a luat asupra Sa păcatul și osânda oamenilor, fără ca prin aceasta să se facă păcătos. «El a luat asupra-Si durerile noastre și cu suferințele noastre S-a împovărat... El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră și prin rănilor Lui noi toți ne-am vindecat» (Isaia LIII, 4-5). Fiul lui Dumnezeu S-a făcut om adevărat, ca în trup să zdrobească, în locul nostru, păcatul și moartea prin patimă, moarte și înviere, dându-ne nouă viață. În Hristos am primit deci «răscumpărarea, prin sîngele Lui, și iertarea păcatelor, după bogăția harului Lui» (Efeseni I, 7). El «ne-a răscumpărat din blestemul legii, făcîndu-Se pentru noi blestem» (Galateni III, 13). El este «Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii» (Ioan I, 29).

În nesfârșita Sa bunătate și iubire de oameni, Dumnezeu Tatăl, primește patima și jertfa de pe Cruce a Fiului Său întrupat, în locul tuturor oamenilor, primindu-i de atunci pe aceștia ca fii ai Săi, prin Iisus Hristos.

Mai este de spus că așa cum prin păcatul lui Adam suntem în păcat și osândă, ca urmași ai lui, tot așa prin patima și moartea Domnului ne mântuim de păcat, de osândă și de moarte, căci ne facem părtași ai jertfei de pe cruce, dacă ne facem urmași ai lui Hristos. Iar urmași ai lui Hristos ne facem prin primirea Tainei Sfântului Botez, a Mirungerii și Sfintei împărtășanii, în Sfânta Biserică, care este trupul Său tainic. De aceea, noi trebuie să fim mădulare vii ale Sfintei Biserici. Cum? Dacă primim cu vrednicie Sfintele Taine, păstrăm credința vie și dacă urmăm întru totul învățătura Mântuitorului propovăduită de Biserica Sa, prin episcopii și preoții ei.

Domnul nostru Iisus Hristos, Dumnezeu-Fiul, a biruit moartea și a înviat a treia zi din morți.

Nu numai patimile și moartea Lui au fost prezise, ci și învierea Sa. Mântuitorul însuși a spus înainte de patimi că va fi răstignit, va fi dat morții, iar a treia zi va învia.

Sunt numeroase mărturiile celor care L-au văzut pe Mântuitorul după înviere: femeile mironosite, sfinții apostoli, care au vorbit cu El, I-au pipăit rănilor, au mâncat și au umblat cu El, L-au auzit învățînd pe oameni după înviere și până la înălțare. Nenumărați sunt și credincioșii care L-au văzut și auzit (1 Cor. XV, 6). Și toți aceștia, ca și credincioșii Sfintei Biserici de atunci și cei de azi, au credința în Hristos cel înviat după însăși mărturisirea Lui, «că așa este scris și că așa trebuia să pătimească Hristos și să învieze din morți a treia zi, și să se propovăduiască în numele Său pocăinta spre iertarea păcatelor la toate neamurile, începînd de la Ierusalim» (Luca XXIV, 46-47).

Prin învierea Sa, Mântuitorul Iisus Hristos adevăratele nouă tuturor că este Dumnezeu adevărat, este Stăpîn al vieții și al morții; El ne încredințează că și noi vom învia în ziua cea de apoi, după cuvîntul Sfintei Scripturi, «că Hristos a înviat din morți, fiind începutură (a învierii) celor adormiți» (1 Cor. XV, 20).

După 40 de zile de la învierea Sa, Mântuitorul Iisus Hristos S-a înălțat cu trupul la cer, intrînd astfel în slava dumnezeiască vesnică și avînd să mijlocească neîntrerupt pentru credincioși la Dumnezeu-Tatăl, să le deschidă acestora împărăția cerurilor.

Sederea Fiului de-a dreapta Tatălui înseamnă slăvirea Lui pentru Jertfa Sa mântuitoare, dar înseamnă și că El are aceeași putere și slavă ca și Tatăl și Sfîntul Duh.

Prin înălțarea la cer Domnul a luat cu Sine același trup zămislit și născut din preacurata Fecioara Maria, cu care a petrecut pe pămînt, cu care a pățit, cu care a murit și a înviat; dar după învierea Sa din morți, trupul fiind preamărit și nestricăcios.

*

La sfarsitul lumii, Mântuitorul nostru Iisus Hristos va veni a doua oară pe pământ, într-o slavă și putere dumnezeiască, pentru a face înfricosătoarea judecată din urmă, cea obstească. El nu va veni atunci ca Mântuitor, ci ca Judecător (Matei XXV, 31-46). La acea judecată se vor înfățișa deodată toți oamenii, toate seminciunile pământului, ca să-și dea seama de faptele, vorbele și gândurile lor. Pe cei buni, El îi va așeza de-a dreapta, iar pe cei răi, de-a stânga Lui. Aici, toată lumea va cunoaște viața dusă de fiecare pe pământ. Dreptul Judecător îi va judeca după faptele lor bune sau rele și va rosti dreapta hotărâre dumnezeiască, în urma căreia cei buni vor intra pentru totdeauna în rai, sau în fericirea deplină și vesnică, iar cei răi vor fi aruncați, tot pentru totdeauna în iad sau în starea de vesnică nefericire, departe de Dumnezeu (Matei XXV, 46).

Mântuitorul Iisus Hristos ne învață că nimeni nu știe când va fi a doua venire a Sa și judecata de apoi, nici îngerii din cer, ci numai Dumnezeu. «Despre ziua aceea și despre ceasul acela □ zice El □ nimeni nu știe, nici îngerii din cer, nici Fiul, ci numai Tatăl. Luați aminte, privegheați și vă rugați, că nu știți când va fi acea vreme» (Marcu XIII, 32-33).

Între a doua venire a Domnului și judecata obstească este o strânsă legătură. Ele se vor întâmpla la foarte scurtă vreme una de alta.

Cu toată mărturia limpede a Mântuitorului Hristos, unii creștini s-au abătut de la dreapta învățătură, spunând că între a doua venire și judecata de apoi ar fi un timp de 1000 de ani și că acest timp ar putea fi calculat în mod precis. Spun anume că Mântuitorul Hristos va veni pe pământ cu 1000 de ani înainte de judecata obstească, cu care prilej va nimici, pe diavol, va învia pe oamenii drepti, va întemeia o împărăție nouă în care va domni împreună cu dreptii 1000 de ani. La sfârșitul acestei domnii- vor învia și ceilalți morți și va fi judecata obstească.

Dar ceea ce spun ei nu are nici un temei în învățătura Mântuitorului Hristos, care spune că dreptii și păcătoșii vor învia deodată (Ioan V, 28-29) ; de asemenea, că venirea a doua a Domnului va fi deodată cu judecata obstească (Matei XXV, 31) ; că ziua și ceasul acela nu-l știe nimeni (Matei XXIV, 36-44).

Judecata din urmă sau obstească va fi universală, solemnă, publică, definitivă, supremă și înfricosătoare. Ea va fi universală, întrucât la aceasta vor fi supuși toți oamenii din toate timpurile, de față fiind îngerii, (Matei XXV, 31 ; XXIV, 31).

Ea va fi solemnă și publică, fiindcă se va face cu toată măreția și în fața lumii întregi. Fiecare om se va prezenta cu întreaga lui ființă, suflet și trup. Criteriul acestei judecări vor fi faptele de iubire față de semenul nostru: «Adevărat zic vouă, întrucât ați făcut unuia dintre acești frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut» (Matei XXV, 40). De aceea, judecata aceasta va fi definitivă și supremă. După aceasta, toți vor cunoaște întru totul înțelepciunea și dreptatea lui Dumnezeu, Mântuitorul Iisus Hristos se va preamări înaintea întregii lumi și vor fi, «potrivit făgăduințelor Lui, ceruri noi și pământ nou, în care locuiește dreptatea» (2 Petru III, 13). Fericirea celor buni va fi deplină și tot deplină va fi și nefericirea celor răi, pentru că și unii și alții vor primi înapoi trupurile din viața pământească. Și așa, cu sufletul și cu trupul împreună, vor merge unii în viața vesnică, iar alții în osânda vesnică.

Afară de judecata obstească, de la sfârșit, mai este și judecata numită particulară, prin care trece sufletul fiecăruia din noi îndată după moarte. Dar, după judecata particulară și înainte de cea obstească, atât starea de fericire a sufletelor celor drepti, cât și starea de nefericire a sufletelor celor păcătoși nu sunt depline și pentru totdeauna, așa cum se va petrece după judecata universală, când stăpânirea și mărirea Domnului nu vor înceta în veci, împărțind împreună cu Tatăl și cu Sfântul Duh.

RUGĂCIUNI

«Unule-Născut, Fiule și Cuvântul lui Dumnezeu Cel ce ești fără de moarte și ai primit pentru mântuirea noastră a Te întrupa din sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria. Care neschimbat Te-ai întrupat ; și răstignindu-Te Hristoase Dumnezeule, cu moartea pe moarte ai călcat ; Unul fiind din Sfânta Treime, împreună mărit cu Tatăl și cu Duhul Sfânt, mântuiește-ne pe noi».

«Fără de veste Judecătorul va veni și ale fiecăruia fapte se vor descoperi. Deci cu frică să strigăm în miezul nopții : sfânt, sfânt, sfânt esti Dumnezeu ; pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi».

Învățătura despre Dumnezeu Duhul Sfânt, a treia Persoană a Preasfinte Treimi, este cuprinsă în articolul VIII din Simbolul Credinței, unde ni se arată că Duhul Sfânt este Dumnezeu adevărat, ca și Tatăl și Fiul; că El purcede din veci din Tatăl, că are aceleași însușiri și lucrări dumnezeiești ca și Tatăl și Fiul, și I se aduce aceeași închinare ca și Tatălui și Fiului, fiind de o ființă și egal cu Tatăl și cu Fiul. Duhul Sfânt purcede numai din Tatăl, cum ne-a descoperit acest adevăr însuși Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, zicând: «Când va veni Mângâietorul, pe Care Eu îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul adevărului, Care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine» (Ioan XV, 26).

Așa învață și întreaga Sfântă Traditie, anume că în Sfânta Treime este un singur izvor și pentru Fiul, și pentru Duhul Sfânt, Dumnezeu-Tatăl. Această învățătură, că Duhul Sfânt purcede numai de la Tatăl, este păstrată și propovăduită neschimbat de Sfânta Biserică Ortodoxă. Asadar, cine învață că Duhul Sfânt purcede și de la Fiul, acela se abate de la credința cea adevărată.

Prin Duhul Sfânt ne vine Harul dumnezeiesc care este absolut necesar mântuirii noastre, comun tuturor celor trei Persoane dumnezeiești. Harul dumnezeiesc este o bogăție nesfârșită de lumină și putere dumnezeiască ce ni se împărtășește nouă de Duhul Sfânt prin Sfintele Taine, săvârșite în Biserică, unele de către episcop și altele de preot. Harul dumnezeiesc este unul singur, fiindcă Dumnezeu este unul singur și se dă tuturor în dar, căci Dumnezeu voiește ca toți oamenii să se mântuiească și la cunostința Adevărului să vină (1 Tim. II, 4).

Dacă unii se mântuiesc iar alții nu, acest fapt se datorește libertății voinței omului care poate primi sau refuza să conlucreze cu harul divin pentru mântuirea sa. «Iată, Eu stau la ușă și băt; de va auzi cineva glasul Meu și va deschide ușa, voi intra la el și voi cina cu el și el cu Mine» (Apoc. III, 20).

Duhul Sfânt este izvorul harului și al darurilor, care sunt roade ale lucrării Duhului Sfânt în noi. Amintim întâi cele șapte daruri ale Duhului Sfânt: darul sau duhul înțelepciunii, duhul înțelegerii, duhul sfatului, duhul puterii, duhul cunostinței, duhul temerii de Dumnezeu și duhul bune credințe (Isaia XI, 2). Ca roade ale Duhului Sfânt, sfântul apostol Pavel numără : «Dragostea, bucuria, pacea, îndelunga-răbdare, bunătatea, facerea de bine, credința, blandetea, înfrânarea, curăția» (Gal. V, 22-23).

Duhul Sfânt este «Domnul de viață făcătorul, pentru că împreună cu Tatăl și cu Fiul creează și stăpânește toate, pentru că a umplut de viață cele făcute la început și pentru că umple de viață și de tot mai multă viață pe cei mântuiți din stricăciune și din moarte de către Mântuitorul Hristos. Plenitudinea vieții dumnezeiești este în Biserică și El ne-o împărtășește prin Sfintele Taine.

Duhul Sfânt a grăit prin prooroci; i-a insuflat pe sfinții scriitori ai Sfintei Scripturi ca cele descoperite de Dumnezeu să le scrie fără greșală, după cum este prezent și în predania Bisericii, veghind la păstrarea sfintelor învățături, sau la formularea învățăturilor de credință în sinoadele ecumenice.

RUGĂCIUNE

Impărate ceresc, Mângâietorule, Duhul adevărului, Care pretutindena esti și toate le plinesti ; Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiești întru ,noi și ,ne curătești pe noi de toată întinăciunea și mântuiești, Bunule, sufletele noastre.

2. SFÂNTA BISERICĂ

Învățătura ortodoxă despre Sfânta Biserică este cuprinsă pe scurt în articolul 9 din Simbolul credinței: (Cred) «și într-una, sfântă, sobornicească și apostolească Biserică». Așa mărturisim credința noastră în așezământul sfânt întemeiat de Mântuitorul Iisus Hristos pentru mântuirea noastră și, în același timp, arătăm și însușirile Sfintei Biserici.

Credem și mărturisim că întemeietorul Sfintei Biserici este Iisus Hristos Domnul. După pogorârea Duhului Sfânt, acest asezământ duce până la sfârșitul veacurilor propovăduirea dumnezeiestii învățături, propovăduite de Mântuitorul și împărtășind credinciosilor harul sfintitor prin Sfintele Taine și îndrumându-i neconținut pe calea adevăratei vieți creștine.

Sfânta Biserică este obstea celor care s-au botezat, au crezut, cred și mărturisesc pe Iisus Hristos de Fiul al lui Dumnezeu și Mântuitor. În înțeles mai larg, ea îi cuprinde astfel și pe cei dinaintea venirii lui Mesia, care au așteptat într-o nemicsorată nădejde venirea Lui. Din Biserică fac parte toți cei uniți prin aceeași credință în Hristos, care se împărtășesc din aceleași Sfinte Taine, săvârșite de ierarhia sacramentală (episcopul și preotul). Între Biserică de pe pământ (Biserică luptătoare) și Biserică din cer (Biserică triumfătoare) este nu numai o solidaritate, ci și o continuitate. Devenim membri Bisericii prin harul Sfintelor Taine, îndeosebi prin Sfântul Botez, Mirungere și prin Sfânta Euharistie sau Împărtășanie Prin Sfântul Botez noi ajungem mădulare ale Bisericii, murind și înviind în chip tainic cu Hristos. Prin Sfânta Taină a Mirungerii dobândim harul creșterii în Hristos prin Duhul Sfânt iar prin Sfânta Împărtășanie ne unim cu Hristos și devenim purtători de Hristos, mâncând trupul și sângele Său. Mântuitorul însuși zice: «Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu, întru Mine petrece și Eu întru el» (Ioan VI, 56). Nu fac parte din Biserică luptătoare ereticii, schismaticii și cei care s-au lepdat de credință, care singuri s-au așezat în afara Bisericii. Membrii Bisericii triumfătoare (sau cerești) sunt dreptii, sfântii și îngerii.

Pregătind-o prin alegerea apostolilor (Fapte XX, 28) și punindu-i bazele prin Cruce și înviere, Mântuitorul Hristos a întemeiat în chip văzut Biserică Sa în ziua Cincizecimii Atunci S-a pogorât Sfântul Duh în chip de limbă de foc asupra sfântilor apostoli, peste fiecare în parte, îmbrăcându-i cu putere pe ei și pe cei botezați după predica lor, și au devenit locasuri ale Duhului Sfânt (Fapte II, 1-4, 41-47; IV, 5; 2 Cor VI, ^6). Legătura Bisericii cu Mântuitorul Hristos, este o legătură organică El fiind capul ei; iar Duhul Sfânt este sufletul ei, Oare o sfînteste prin harul și darurile Sale.

Biserică este loc și centru prin care Mântuitorul Hristos desfășoară lucrarea Sa mântuitoare în lume. Și după cum Mântuitorul a răscumpărat și mântuit firea păcătoasă prin întreită Sa slujire (de profet sau învățător, de arhiereu și împărat), tot astfel și Bisericii Sale i-a lăsat o întreită putere și misiune: de a propovădui nealterat adevărul dumnezeiesc, cuprins în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, de a curăți și sfînti pe credincioși prin Tainele și ierurgiile sale și de a-i conduce pe calea mântuirii spre viața vesnică. Acest lucru se vede clar din porunca-dată, după înviere, sfântilor apostoli, de către Mântuitorul: «Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-le să pazească toate câte v-am poruncit vouă, și iată Eu cu voi sunt în toate zilele până la sfârșitul veacului» (Matei XXVIII, 19-20). Întreită putere a fost dată apostolilor și prin ei urmașilor lor, episcopi și preoți.

Puterea și dreptul de a propovădui Evanghelia, de a săvârși Sfintele Taine și de a păstori pe credincioși aparține membrilor ierarhiei sacramentale, în baza hirotoniei lor. Acest lucru îl arată sfântul apostol Pavel corintenilor prin cuvintele: «Așa să ne socotească pe noi fiecare om: ca slujitori ai lui Hristos și ca iconomi ai tainelor lui Dumnezeu» (1 Cor. IV, 1).

Trebuie să fie lămurit lucru, pentru credincioșii Sfintei Biserici, că numai în sanul ei, iar nu în afară de ea, Mântuitorul Iisus Hristos împărtășește, prin Sfântul Duh, harul Său mântuitor. În Sfânta Biserică ne împărtășește El acest har, întrucât ea este maica noastră duhovnicească; ea ne naște la viața în Hristos, prin Sfântul Botez, făcându-ne fii ai lui Dumnezeu după har. Sfântul Ciprian zice că «nu poate avea pe Dumnezeu de Tată, cine nu are Biserică de mamă».

Mântuitorul Iisus Hristos este Capul Sfintei Biserici, iar Sfânta Biserică este trupul Lui, după cum bine aflăm din Sfânta Scriptură: «Hristos este Capul Bisericii, trupul Său, al cărui Mântuitor și este» (Efes. I, 22-23; V, 23; Col. I, 18-20). Este deci ușor de înțeles că nimeni nu se poate împărtăși de mântuire, dacă nu este mădular al trupului lui Hristos, adică al Bisericii. Căci Iisus Hristos și Sfânta Sa Biserică sunt de nedespărțit. Așa precum Mântuitorul Iisus Hristos este singurul învățător al credincioșilor, singurul mijlocitor între Dumnezeu și faptele Sale, singurul «dat între oameni, în care trebuie să ne mântuim noi» (Fapte IV, 12), tot asemenea nimeni nu poate să se împărtășească de mântuire, decât fiind mădular al trupului lui Hristos, adică al Sfintei Biserici.

Adevărul mântuirii în Sfânta Biserică este mare și taina lui este adancă; de primirea și urmarea lui atârână însăși mântuirea noastră. Pentru a apropia acest adevăr de înțelegerea noastră, Mântuitorul Iisus Hristos se slujește de asemănarea cu vita și mlăditele, zicând : «Rămâneți în Mine și Eu în voi. Precum mlădita nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în vită, tot așa nici voi, dacă nu rămâneți în Mine. Eu sunt vita, voi sunteți mlăditele. Cel ce rămâne în Mine și Eu în el, acela aduce roadă multă, căci fără de Mine nu puteți face nimic. Dacă cineva nu rămâne în Mine, se aruncă afară ca mlădita și se usucă» (Ioan XV, 4-6). Precum mlădita se usucă dacă este ruptă de vită, de la care primește hrană prin sevă, tot așa și sufletul moare duhovnicește, adică își pierde mântuirea, dacă se rupe de Sfânta Biserică, de trupul tainic al Mântuitorului Iisus Hristos, care îl hrănește prin harul dumnezeiesc. Harul din Sfânta Biserică este asemenea sângelui cald din trupul omenesc viu, care hrănește toate mădulele trupului. Dacă un mădular se desprinde de trup, atunci de îndată se lipsește de viață, căci nu mai curge în el sângele trupului și așa este de lepădat. Tot așa și credinciosul, care se desparte de Sfânta Biserică, în care este harul dumnezeiesc, moare sufletește, pentru că nu mai are viață duhovnicească din trupul tainic al lui Hristos, din Sfânta Biserică.

Deci din Sfânta Biserică fac parte toți cei botezați cu botezul creștin, adică în numele Sfintei Treimi, care cred în Mântuitorul nostru Iisus Hristos, oare se împărtășesc de aceleși Sfinte Taine, care aduc aceeași închinare lui Dumnezeu și stau sub cârmuirea văzută a unei ierarhii bisericești sacramentale.

Nu numai dreptii, ci și păcătoșii fac parte din Sfânta Biserică, așa cum într-o casă mare nu sunt numai vase de aur și de argint, ci și de lemn și de lut; și unele sunt spre cinste, iar altele spre necinste» (2 Tim. II, 20) ; dar păcătoșii sunt membri sau mădule bolnave ale ei. Și nu numai credincioșii vii, ci și cei morți, care au adormit întru dreapta credință, sunt membri ai Sfintei Biserici. Cei vii alcătuiesc Biserica văzută, din viața această pământească, adică Biserica luptătoare ; iar cei morți întru credință alcătuiesc Biserica biruitoare sau triumfătoare, nevăzută sau cerească, pentru că au trecut de pragul acestei vieți de luptă. Dar în Hristos sunt una, cum ne învață apostolul, că în El toate s-au împreunat, «cele din ceruri și cele de pe pământ» (Efes. I, 10).

Sfânta Biserică nu este nici numai văzută, nici numai nevăzută. Ea este văzută, pentru că este aici pe pământ și văzuți sunt membrii ei din viața această. Văzute sunt sfintele locașuri, ierarhia bisericească și credincioșii, sfintele slujbe, sfintele cărți, ca : mărturisirea de credință, rânduielile și canoanele bisericești etc. Iar nevăzută este Sfânta Biserică-mamă, precum nevăzut este întemeietorul și Capul ei, Mântuitorul Iisus Hristos ; nevăzuți sunt cei care au trecut din această viață și sfântii îngeri, nevăzut este harul Sfântului Duh, care lucrează în ea.

Nu fac parte din Sfânta Biserică cei care din voia lor s-au rupt de ea prin învățături desarte, prin eresuri și schisme sau dezbinări.

Întemeind Sfânta Biserică, Mântuitorul Iisus Hristos a așezat în ea și o bună rânduială, anume ca unii din membrii ei să conducă, iar alții să asculte, păstrând cu toții legătura dragostei și a păcii între ei și cu El. Conducătorii sunt clericii sau ierarhia bisericească ; ei propovăduiesc cuvântul adevărului, pentru a-i face părtași pe credincioșii de harul dumnezeiesc și pentru a păstori obștea credincioșilor ; ei sunt păstorii sufletesti ai laicilor sau mirenilor credincioși, cum citim în Sfânta Scriptură: «Luți aminte de voi însivă și de toată turma întru care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi, ca să păstoriți Biserica lui Dumnezeu, pe care a câștigat-o cu însuși sângele Său» (Fapte XX, 28 ; 1 Petru V, 1-2).

În chip văzut, ea este condusă de ierarhia bisericească, de sinodul sau soborul episcopilor, care hotărăște cele privitoare la bunul mers al Sfintei Biserici. Dacă la sinodul episcopilor iau parte episcopi din toată lumea creștină, el se numește sinod sau sobor a toată lumea, sau sinod ecumenic.

Sinoadele au lucrat și lucrează, iau hotărâri și conduc Sfânta Biserică sub călăuzirea Sfântului Duh. Mântuitorul Iisus însuși este pururea în Sfânta Biserică (Matei XXVIII, 20) și o conduce prin Sfântul Duh (Ioan XV, 26). Sfântii apostoli s-au socotit doar slujitori ai Sfintei Biserici (1 Cor. III, 5-11) și tot asemenea sunt și episcopii, urmașii lor, și preoții, în conducerea ei.

Potrivit învățăturii ortodoxe, Sfânta Biserică are patru însușiri, cum se arată în Simbolul Credinței (articolul 9) : ea este una, sfântă, sobornicească și apostolească.

Sfânta Biserică este una, pentru că unul este Capul și întemeietorul ei, Domnul nostru Iisus Hristos (Efes. I, 22-23 ; V, 23; Col. I, 18) ; unul este Sfântul Duh, Care o însufletește cu harul dumnezeiesc; una este tînta ei de a-i aduna pe toti credinciosii la un loc și a-i sfinti (Ioan XI, 51-52 ; VII, 11 și 20-23) ; una este învățătura adevărată și tot una este calea cea dreaptă care duce la mîntuire. Mîntuitorul Iisus Hristos a întemeiat o singură Sfântă Biserică și nu voinste să fie mai multe.

Biserica este sfîntă, pentru că sfînt este întemeietorul ei, Mîntuitorul Iisus Hristos, Care a sfintit-o pe ea cu Sângele Său (Efes. V, 25-27) și i-a dat puterea să-i sfintească pe oameni prin harul dumnezeiesc; sfîntă este și învățătura Bisericii (Ioan XVII, 17).

Sfîntenia Bisericii nu se pătează întru nimic prin aceea că în ea se găsesc și păcătosi, fiindcă nu membrii Bisericii sfîntesc Biserica, ci Biserica îi sfînteste pe membrii ei; Sfânta Biserică nu are scîntenia de la membrii ei, ci de la Mîntuitorul Iisus Hristos, prin Sfântul Duh.

Sfânta Biserică este sobornicească sau universală, pentru că, chemarea ei este să se întindă peste tot și să-i cuprindă în sânul ei pe toti, (Matei XXVIII, 19 ; Luca XXIV, 47 ; Fapte I, 8) fără deosebire de neam sau rasă, făcînd din toti una. Ea este întemeiată pentru toate locurile, pentru toate vremurile, pentru toti oamenii care vor să vină la «cunostinta adevărului». Ea rămîne în tot timpul și în tot locul aceeași, neclintită în învățarea adevărului dumnezeiesc deplin, stînd pe temelia Sfintei Scripturi, a celor 7 sinoade sau soboare ecumenice și a Sfintei Traditii în opozitie cu Bisericile sau comunitățile eretice.

Sfânta Biserică este apostolească, pentru că este întemeiată și asezată pe mărtuna sfîntilor apostoli «piatra din capul unghiului fiind Insusi Iisus Hristos» (Efeseni II, 20) ; ea are învățătura Mîntuitorului Iisus Hristos ajunsă la noi prin sfîntii apostoli și prin urmasii lor și tine neschimbate rînduielile acestora (2 Petru III, 2; Iuda 12). În acest înțeles zicem că Sfânta Biserică este zidita pe «temelia apostolilor», întemeietorul și Capul ei fiind Mîntuitorul Iisus Hristos.

Sfânta Biserică Ortodoxă reprezintă adevărata Biserică, pentru că, prin dreapta ei credință, ea păstrează neschimbate și fără nici o abatere învățătura și rînduielile asezate de Mîntuitorul Iisus Hristos, așa cum le-au transmis sfîntii apostoli, și cum le-au statornicit și lămurit apoi sfîntii părinti în soboarele lor.

În Sfânta Biserică Ortodoxă ne sunt date toate mijloacele de mîntuire. Sfânta noastră Biserică Ortodoxă Română este un mădular al adevăratei Biserici a Mîntuitorului nostru Iisus Hristos.

Mai este de spus și aceea că Sfânta Biserică nu poate să greșească, pentru că ea este «trupul lui Hristos», Hristos (cel pururea viu) care este Capul ei (Efeseni I, 22, 23) și în ea lucrează neincetat Sfântul Duh, prin harul Său, luminîndu-i și îndrumîndu-i neîncetat pe slujitorii ei.

Sfânta Biserică este «stîlp și temelie a adevărului (1 Tim. III, 15) avînd astfel darul de a nu putea să cadă în rătăcire; de aceea, ea și este nebiruită în adevărul ei dumnezeiesc și «nici portile iadului nu o vor birui» (Matei XVI, 18). Nici un om nu este fără de greșală și nici nu a primit de la Hristos puterea de a nu greși. Fără greșală este numai Sfânta Biserică.

3. SFÎNTA SCRIPTURĂ

Sfînta Scriptură sau Biblia este cartea de căpetenie a creștinilor. O numim și «Cartea vietii», fiindcă în ea se află «Cuvîntul mîntuirii» (Fapte XIII, 26), «Cuvîntul vietii vesnice» (Ioan VI, 63; Filip. II, 16). Ea cuprinde «Cuvîntul lui Dumnezeu» (Luca III, 2; Fapte IV, 31 ; Efes. VI, 17).

Învățăturile Sfintei Scripturi sunt, pentru creștini, «duh de viață» (Ioan VI, 63) ; ele au puterea de a-i trezi la «Viață nouă» (Fapte VI, 7). Învățăturile Sfintei Scripturi nu se învechesc; ele sunt vesnice și folositoare spre mîntuire în toate timpurile și în toate locurile. «Cerul și pămîntul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece», ne zice Domnul nostru Iisus Hristos (Matei XXIV, 35).

În Sfânta -Scriptură aflăm descoperirea dumnezeiască cea mai presus de fire. Căci: «Toată Scriptura este însuflată de Dumnezeu și de folos spre învățatură, spre mustrare, spre îndreptare, spre înțeleptirea cea întru dreptate, astfel ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit, bine pregătit pentru orice lucru bun» (2 Tim.; III, 16□17).

Prin «insuflare» înțelegem lucrarea Duhului Sfânt asupra scriitorului biblic pentru a primi și a scrie învățăturile mântuitoare, ferindu-l de greseli și rătăcirii de la adevărurile de credință, de la adevărul cel vesnic.

Cum că Sfânta Scriptură este însuflată și cuprinde învățăturile descoperite de Duhul Sfânt avem multe mărturii atât în Vechiul Testament, cât și în Noul Testament.

Sfintii scriitori ai Bibliei au avut totdeauna convingerea că ei nu grăiesc și nu scriu de la ei, că învățătura lor este de la Dumnezeu. În multe locuri din Sfânta Scriptură citim cuvintele lor: «Așa grăiește Domnul», sau: «Fost-a Cuvântul lui Dumnezeu către mine» (Isaia VI, 5□9; Avacum III, 2 ; Marcu VII, 13), ei purtati fiind de Duhul Sfânt» (2 Petru I,21) De aceea Sfânta Scriptură și este cartea dumnezeiască pe care nimeni «nu o poate desfiinta» (Ioan X, 35).

Sfânta Scriptură este cartea Bisericii. Biserica, sub îndrumarea Sfântului Duh, a ales și a statornicit cărțile care formează cuprinsul Bibliei, în care se află învățătura însuflată de Duhul Sfânt spre mântuire. Sfânta Scriptură este comoara de pret a Bisericii și numai Biserica o poate explica fără greșală.

A citi cât mai des Scriptura (Fapte XVII, 2) este un lucru plăcut lui Dumnezeu; dar a o tălmăci fiecare după a sa chibzuintă este un păcat care duce la rătăcire, așa cum vedem că rătăcesc unii credincioși care o tălmăcesc după cum li se pare lor, adevărindu-se prin aceasta însesi cuvintele Scripturii: «Vă rătăciți, neștiind Scripturile și puterea lui Dumnezeu» (Matei XXII, 29).

Este bine să știm că în Sfânta Scriptură sunt părți ușor de înțeles, dar sunt și părți mai greu de înțeles (Fapte VIII, 26□35; 2 Petru III, 16□17), pe care cei necunoscători în ale Bibliei le răstălmăcesc ,spre a lor pierzare și astfel se pot naste și învățături gresite (eresuri).

Iată ce spune despre aceasta sfântul apostol Petru : «în epistolele sale (este vorba de epistolele sfântului apostol Pavel) sunt unele lucruri cu anevoie de înțeles, pe care cei neștiutori și neîntăriți le răstălmăcesc, ca și pe celelalte Scripturi spre a lor pierzare» (2 Petru III, 16).

Sfânta Scriptură are două părți : Vechiul Testament (sau Legea Veche) și Noul Testament (sau Legea Nouă).

Vechiul Testament cuprinde învățăturile descoperite de Dumnezeu oamenilor prin Moise și prooroci, bărbați alesi călăuziti de Duhul Sfânt, care au trăit înainte de venirea în lume a Domnului nostru Iisus Hristos. Citim astfel că : «Dumnezeu odinioară, în multe rânduri și în multe chipuri, a vorbit părintilor noștri prin prooroci» (Evrei I, 1).

Vechiul Testament cuprinde, în parte, istoria poporului Israel ca popor ales să păstreze învățătura despre Unul și Adevăratul Dumnezeu, descoperită prin prooroci. În cărțile Vechiului Testament ne sunt descrise «arătările» lui Dumnezeu (Iesire XXXIII, 12□23) și lucrarea Lui în crearea și purtarea de grijă a lumii.

În Vechiul Testament găsim cele zece porunci date lui Moise pe muntele Sinai : Decalogul (Iesire XX, 1□17), scris pe cele două Table ale Legii. Ele cuprind datoriile credincioșilor către Dumnezeu și către semenii lor.

Despre aceste porunci, ca și despre cuvintele proorocilor Vechiului Testament ne grăiește Mântuitorul: «Să nu socotiți că am venit să stric Legea sau proorocii; n-am venit să stric, ci să împlinesc» (Matei V, 17).

Cărțile Vechiului Testament sunt în număr de 39. Unele din ele au cuprins istoric. De pildă: Facerea, Iesirea, Leviticul, Numerii, Deuteronomul, Iosua, Judecătorii, Cartea Rut,

1 Regi, 2 Regi, 3 Regi, 4 Regi, 1 Cronici, 2 Cronici, Ezdra, Neemia (Ezdra II), Estera.

Altele au cuprins didactic (învățătoresc), și anume : Psalmii, Cartea lui Iov, Proverbele lui Solomon, Ecleziastul, Cântarea Cântărilor. Al treilea fel de cărți ale Vechiului Testament sunt cele profetice : Profetii mari: Isaia, Ieremia, Iezechiel, Daniel, Plangerile lui Ieremia; Profetii mici: Osea, Amos, Miheia, Ioil, Iona, Naum, Avacum, Sofonie, Agheu, Zaharia și Maleahi.

În afară de aceste cărți numite «canonice» Sfânta Scriptură a Vechiului Testament mai cuprinde și alte cărți, pe care Biserica Ortodoxă le socotește bune de citit și ziditoare de suflet.

Însemnătatea deosebită a Vechiului Testament stă în aceea că, prin el, Dumnezeu i-a pregătit pe oameni pentru primirea și înțelegerea Noului Testament, pentru venirea Domnului nostru Iisus Hristos ; i-a călăuzit spre Legea Nouă. De aceea, Vechiul Testament a fost, cum zice sfântul apostol Pavel, un «pedagog» sau învățător către Hristos (Gal. III, 24), mai ales prin proorociile privitoare la venirea lui Mesia Hristos. În Hristos s-au împlinit toate proorociile și Scripturile.

Noul Testament cuprinde un număr de 27 de cărți și anume : Cele patru Evanghelii: Matei, Marcu, Luca și Ioan ; Faptele Apostolilor; Epistolele sfântului apostol Pavel: Romani, 1 și 2 Corinteni, Galateni, Efeseni, Filipeni, Coloseni, 1 și 2 Tesaloniceni, 1 și 2 Timotei, Tit, Filimon și Epistola către Evrei; Epistolele sobornicești: Iacob, 1 și 2 Petru, 1, 2 și 3 Ioan, Iuda și, ultima carte, Apocalipsa sfântului apostol și evanghelist Ioan.

Noul Testament cuprinde învățăturile descoperite prin Domnul nostru Iisus Hristos, cum limpede ni se arată, că «în zilele acestea mai de pe urmă □ Dumnezeu □ ne-a grăit nouă prin Fiul, pe Care L-a pus mostenitor a toate și prin Care a făcut și veacurile» (Evrei I, 2). Aceste învățături ni le-au transmis sfinții apostoli și urmașii lor până în ziua de azi.

Sfânta Scriptură este una din cele două căi sau forme principale prin care în s-a transmis adevărul dumnezeiesc descoperit nouă oamenilor de către însuși Dumnezeu, prin Moise și proorocii Vechiului Testament și, mai apoi, în mod desăvârșit, prin însuși Fiul lui Dumnezeu făcut om, Domnul nostru Iisus Hristos.

Ea are o mare însemnătate și valoare pentru mântuirea noastră. În Parabola semănătorului ni se arată roadele pe care le poate aduce Cuvântul lui Dumnezeu în viața noastră (Matei XIII, 1 □ 23), iar în Parabola bogatului nemilos și săracului Lazăr citim: «Au pe Moise și pe prooroci, să asculte de ei» (Luca XVI, 29). Mântuitorul însuși a spus multimilor care îl urmau: «Fenciti cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și îl păzesc pe el» (Luca XI, 28).

Sfânta Scriptură cuprinde, deci, învățăturile necesare mântuirii noastre, privind pe om în totalitatea ființei sale, suflet și trup. Dar pentru ca aceste învățături să ne poată fi cu adevărat folositoare, trebuie să le înțelegem și să le urmăm așa cum ni le tâlcuieste Sfânta Biserică prin preoții ei.

La toate slujbele noastre bisericești auzim citiri din Sfânta Scriptură. Când intrăm în biserică ne facem Sfânta Cruce, ne închinăm și sărutăm Sfânta Evanghelie, iar când ni se citește din ea îngenunchem. Prin Sfânta Evanghelie și prin întreaga Sfântă Scriptură ne vorbește în Biserică și este prezent însuși Domnul nostru Iisus Hristos, Care este cu noi până la sfârșitul veacurilor. La Sfânta Liturghie se citește și «Apostolul», adică se citesc părți din scrisorile sfinților apostoli, și «Evanghelia», adică istorisirea despre viața, învățăturile și minunile Domnului nostru Iisus Hristos. Bunii credincioși citesc cu evlavie Psalmii, ca pe niste rugăciuni și imne de preamărire a lui Dumnezeu.

Drept aceea, călăuziti de Sfânta Biserică, să ne apropiem cu pietate de bogăția duhovnicească a Sfintei Scripturi, să ne hrănim și să ne întărim prin cuvântul adevărului dumnezeiesc spre mântuirea noastră.

LECTURĂ BIBLICĂ

□ «Mila și adevărul să nu te părăsească ; leagă-le împrejurul gâtului tău, scrie-le pe tabla inimii tale ; atunci vei afla har și bunăvoință înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Pune-ti nădejdea în Domnul din toată inima ta și nu te bizui pe priceperea ta. Pe toate căile tale gândește la Dânsul și El îți va netezi toate cărările tale. Nu fi

înțelept în ochii tăi; teme-te de Dumnezeu și fugi de rău ; aceasta va fi sănătate pentru trupul tău și o învioreare pentru oasele tale» (Pildele lui Solomon III, 3□8).

□ «Ati auzit că s-a zis celor de demult : Să nu săvârșesti adulter. Eu însă vă spun vouă că, oricine se uită la femeie, poftind-o, a și săvârșit adulter cu ea în inima lui» (Matei V, 27□28).

□ «Ati auzit că s-a zis : Să iubești pe aproapele tău și să urăști pe vrăjmasul tău. Iar Eu vă zic vouă : Iubiți pe vrăjmasii voștri, binecuvântați pe cei ce vă blestemă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc, ca să fiți fiii Tatălui vostru celui din ceruri, că El face să răsară soarele Său peste cei răi și peste cei buni și trimite ploaie peste cei drepti și peste cei nedrepti. Căci dacă iubiți pe cei ce vă iubesc, ce răsplată veti avea ? Au nu fac și vamesii acelasi lucru ? Si dacă îmbrățișați numai pe frații voștri, ce faceți mai mult ? Au nu fac și păgânii acelasi lucru ?

Fiti, dar, voi desăvârșiti, precum Tatal vostru cel ceresc desăvârșit este» (Matei V, 43□48)».

4. SFÂNȚA TRADITIE SAU PREDANIA

Sfintele Evanghelii și toate celelalte părți ale Noului Testament nu cuprind decât o parte din descoperirea dumnezeiască pe care Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, făcut om pentru a noastră mântuire, ne-a făcut-o prin viu grai în timpul petrecerii Sale pe pământ. Acest lucru ni-l spune sfântul apostol și evanghelist Ioan prin cuvintele: «sunt și alte multe lucruri pe care le-a făcut Iisus și care, dacă s-ar fi scris cu de-amănuntul, cred □ scrie el □ ca în lumea aceasta nu ar încăpea cărțile ce s-ar fi scris» (Ioan XXI, 25).

Acelasi sfânt apostol mai arată în una din epistolele sale : «Multe având a vă scrie, n-am voit să le scriu pe hirtie și cu cerneală, ci nădăjduiesc să vin și să vă vorbesc gură către gură, ca bucuria noastră să fie deplină» (2 Ioan I, 12).

Mărturisirile acestea ne incredintează că multe din faptele și învățăturile Mântuitorului Iisus Hristos nu ni s-au păstrat în scris, ci că ele au fost însusite și duse mai departe prin viu grai, de sfintii apostoli și de urmașii acestora, din veac în veac până la noi. De asemenea, că acestea vor fi duse, cu înțelesul lor adevărat, de adevărații credincioși creștini, până la sfârșitul veacurilor. Adică ni s-au păstrat și ni se fac cunoscute, în scopul mântuirii noastre, prin Sfânta Traditie.

Din cele arătate mai sus, înțelegem că Sfânta Traditie este a doua cale sau formă principală, cu nimic mai prejos decât Sfânta Scriptură, egală cu ea, prin care ni s-a transmis Descoperirea dumnezeiască. Numai că această descoperire de la Dumnezeu a fost cuprinsă în scris mai târziu decât cea arătată în Sfânta Scriptură. Iar Sfânta Traditie este viața Bisericii în Duhul Sfânt, este suflul viu al vieții Bisericii.

Între Sfânta Scriptură și Sfânta Traditie este o legătură atât de stransă, încât nici nu se poate face deosebire între adevărul cuprins în una și în cealaltă. Mărturiile lor despre adevărul dumnezeiesc se sprijină unele pe altele. Sfânta Scriptură și Sfânta Traditie sunt cele două căi de transmitere a Revelației dumnezeiești supranaturale. Ele transmit adevărul dumnezeiesc încredințat Bisericii spre păstrare și propovăduire.

După cum am arătat, Sfânta Scriptură este așezarea în scris numai a unei părți din toată învățătura dată de Mântuitorul Iisus Hristos prin viu grai, iar cealaltă parte ni se face cunoscută în Sfânta Traditie.

În timp, a fost mai întâi Sfânta Traditie și apoi Sfânta Scriptură, fiindcă Dumnezeu în înțelepciunea Sa a voit ca adevărurile Descoperirii dumnezeiești să fie date întâi prin viu grai, spre a fi ușor înțelese și primite. Dacă învățătura dumnezeiască s-ar fi dat de la început în scris, credința nu s-ar fi răspândit cu aceeași ușurință și putere ca prin viu grai cu care e înzestrat tot omul. Credința se dobândește și se întărește, la cei mai mulți oameni, îndeosebi prin viu grai, cum limpede ne grăiește apostolul: «Credința este din auzire, iar auzirea, prin cuvântul lui Hristos» (Rom. X, 17).

Însuși Mântuitorul Iisus Hristos nu a împărtășit învățătura Sa prin scris ; El nici n-a lăsat nimic scris și nu a poruncit sfintilor apostoli să scrie, ci să propovăduiască prin viu grai cele ce au auzit și au văzut trăind.

Trimitându-i la propovăduire, le-a grăit: «Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-i să păzească toate câte v-am poruncit vouă, și iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârșitul veacului» (Matei XXVIII, 19-20).

Sfinții apostoli au urmat întru totul poruncii Mântuitorului Iisus Hristos. «Cele ce ai auzit de la mine, cu mulți martori de față, acestea le încredințează la oameni credincioși, care vor fi destoinici să învețe și pe alții» (2 Tim. II, 2), scrie sfântul apostol Pavel ucenicului său Timotei. Și așa, mai mult prin viu grai, au învățat toți sfinții apostoli, îndrumându-i și pe ucenicii și pe urmașii lor să păstreze cu sfințenie cele ce au auzit de la ei. Iar dacă așa au făcut, sfântul apostol îi fericeste, zicându-le: «Va laud ca în toate vă aduceți aminte de mine și țineți predaniile precum vi le-am dat» (1 Cor. XI, 2). Ba le și poruncește, zicând iarăși: «Stați neclintiti și țineți predaniile pe care le-ați învățat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră» (2 Tesal. II, 15).

Dar Sfânta Traditie s-a fixat în parte încă de timpuriu și s-a păstrat fără schimbare până azi, în hotărârile și canoanele sinoadelor ecumenice și locale, în simbolurile de credință, în scrierile sfinților părinți, în Sfânta Liturghie și în cărțile de slujbă ale Sfintei Biserici. Sfânta Traditie ne vine de la sfinții apostoli și, după ei, de la sfinții părinți; ea stă în cea mai strânsă legătură cu Sfânta Scriptură și toți sfinții părinți ai Bisericii dau mărturie de netăgăduit -despre adevăr-ul cuprins și necesitatea ei în cele ale dreptei noastre credințe.

Sfânta Traditie a fost și este pretuită în aceeași măsură ca și Sfânta Scriptură, de întreaga Biserică Ortodoxă. Pe lângă sfinții părinți și vechii scriitori bisericești dau mărturie despre valoarea și însemnătatea ei.

Păzitoarea, tâlcuitoarea și propovăduitoarea fără gres a Sfintei Traditii, ca și a Sfintei Scripturi, este Sfânta Biserică. Biserica Ortodoxă păstrează fără stîrbire și nefalsificat tezaurul Descoperirii dumnezeiești al credinței noastre creștine. Iar credincioșii își însușesc spre mântuire adevărurile credinței noastre creștine, cuprinse în Sfânta Scriptură și Sfânta Traditie, în sânul Bisericii și participând la viața și lucrarea Bisericii. Sfânta Scriptură spune, în acest sens, următoarele: «Nu știți, oare, că voi sunteți templu al lui Dumnezeu și că Duhul lui Dumnezeu locuiește în voi?» (1 Cor. VI, 16). De aceea, cine nesocotește Duhul lui Dumnezeu, acela rătăcește, nu urmează Sfintei Traditii.

LECTURĂ DIN SFINTII PĂRINTI

«Desi în lume limbile sunt deosebite, puterea Traditiei e una și aceeași. După cum soarele, zidirea lui Dumnezeu, e unul și aceiași în toată lumea, tot așa și propovăduirea adevărului se arată pretutindeni și luminează pe toți oamenii, care vor să vină la cunostinta adevărului. Nici cel tare în cuvânt dintre întăistătorii Bisericilor nu va spune altceva, decât aceste învățături, căci nimeni nu este peste învățătorul său» (Matei X, 24; Luca VI, 40), «nici cel slab în cuvânt nu va împrutina Traditia. Credinta fiind una și aceeași, nici cel care e în stare să vorbească mult despre ea nu o sporește, nici cel care vorbește mai puțin nu o împrutinează» (Sfântul Irineu).

5. SFINTELE TAINE

Mântuitorul Iisus Hristos ne cheamă neincetat la sfîntirea vieții noastre, la mântuire. Aceasta poate fi dobândită numai în Sfînta Sa Biserică, cunoscând și împlinind Cuvîntul lui Dumnezeu și împărtășindu-ne cu Sfintele Taine ale Bisericii.

În urma pogorării Sfântului Duh, cerul ne-a rămas deschis și, astfel, harul și darurile Lui se revarsă neincetat asupra și spre sfîntirea celor ce fac parte din Trupul Mântuitorului Hristos, din Biserică. Dar lucrările văzute instituite de Hristos și săvârșite de episcop și preot, prin care, în chip nevăzut, se împărtășește credinciosului harul Duhului Sfânt, se numesc Taine. Sfintele Taine sunt lucrări văzute, pentru că omul are nu numai suflet rational înzestrat cu libertate, ci și trup. Prin aceste lucrări ni se împărtășește însă harul nevăzut al Duhului Sfânt. Partea văzută sau externă a Sfintelor Taine o formează lucrurile, cuvintele și actele slujbei, iar partea internă sau nevăzută a Sfintelor Taine este harul dumnezeiesc care se împărtășește prin partea văzută. Scopul Sfintelor Taine fiind sfîntirea omului, harul pe care ele îl împărtășesc este harul sfîntitor. Iar ceea ce produce harul în sufletele credincioșilor, roadele speciale ale acestui har, sunt efectele Tainelor. Desi, după natura lui, harul dumnezeiesc este unul singur, totuși, prin lucrarea pe care o împlineste, se deosebeste de la Taină la

Taină. De pildă prin Sfântul Botez ni se împărtășeste harul iertării păcatului strămosesc și eventual al celor personale, precum și harul înfierii noastre. Prin Sfântul Mir □ harul creșterii în Hristos. Ceea ce caracterizează și deosebeste o Taină de toate celelalte Taine este harul special pe care îl împărtășesc. Taina Sfântului Botez ne încorporează în Hristos și ne face mădular al Bisericii Sale. El ne deschide ușa spre celelalte Sfinte Taine.

Sfânta noastră Biserică ne învață că sunt șapte Sfinte Taine, toate întemeiate de Mântuitorul nostru Iisus Hristos. Acestea sunt următoarele: Botezul, Mirungerea, Cuminecătura sau Împărtășania, Mărturisirea, Preotia (Hirotonăa), Cununia (Nunta) și Maslul.

Sfintele Taine au fost săvârșite de sfinții apostoli și sunt săvârșite de urmașii lor legiuți, după cum bine citim în Sfânta Scriptură : «asa să ne socotească pe noi fiecare om : ca slujitori ai lui Hristos și ca iconomi ai tainelor lui Dumnezeu»

(1 Cor. IV, 1). Deci nu oricare om poate să fie slujitorul Sfântelor Taine, după cum iarăși aflăm din Sfânta Scriptură, că Iisus Hristos «a dat pe unii ca să fie apostoli, pe alții prooroci, pe alții binevestitori, pe alții păstori și învățători, spre desăvârșirea sfinților, la lucrul slujirii, la zidirea trupului lui Hristos» (Efes. IV, 11 □ 12; 1 Cor. XII, 28 □ 30 ; Evr. V, 1 □ 6).

Astfel Sfintele Taine, pe care le avem de la Mântuitorul Iisus Hristos, ne sunt asemenea unor izvoare curate prin care curge puterea sfintitoare a harului dumnezeiesc, sau și asemenea unor stâlpi de neclintit pe care se reazimă viața cea nouă, viața creștină.

După sfinții părinți ai Bisericii Sfintele Taine sunt focul care încălzește inimile, arde patimile și luminează sufletele și rodeste spre un folos ; altoiul care nobilează viața ; apa care spală întinăriunea patimilor și păcatelor; pâinea duhovnicească ce hrănește sufletele noastre și doctoriile care ni se dau spre întărirea trupeză și sufletează, spre viață vesnică.

Se înțelege însă că atât pentru săvârșirea, cât și pentru primirea cu vrednicie a Sfântelor Taine este de trebuință o pregătire deosebită, de pe urma căreia să și fim vrednici de harul lui Dumnezeu. Să cugetăm în liniște și cu răgaz la sfîntenia Tainelor, la lucrarea lor mântuitoare, la adevărul că puterea lor este atât de mare, încât ele pătrund ființa noastră, ne vindecă de durerile noastre sufletești, ne hrănesc duhovnicește, ne sfîntesc spre viață vesnică (Ioan IV, 10 □ 14).

În mod deosebit, Sfintele Taine ne împărtășesc și întăresc în noi darurile Sfântului Duh (Isaia XI, 2), adică dragostea, bucuria, pacea, îndelunga-răbdare, bunătatea, făcerea de bine, credința, blândetea, înfrânarea, curăția (Gal. V, 22 □ 23). Iar aceste daruri sunt izvoare de sfîntenie și de mântuire celor ce vin la Hristos și rămân ai lui Hristos (Efes. II, 5).

Sfintele Taine ne unesc cu Dumnezeu, făcând din noi locasuri ale Părintelui Cereșc, cum ne încredințează sfântul apostol, zicând că : «suntem templu al Dumnezeului celui viu, precum Dumnezeu a zis că : Voi locui în ei și voi umbla și voi fi Dumnezeu lor și ei vor fi poporul Meu» (2 Cor. VI, 16). Ele ne unesc și ne înfrățesc pe unii cu alții, nasc în noi viață nouă și bucurie curată.

Dar noi suntem chemați nu numai să primim, ci să și lucrăm împreună cu darurile Sfântelor Taine, ca ele să rodească în noi cât mai bogat; să ne fie trepte ale desăvârșirii, scări cu ajutorul cărora să urcăm de pe pământ la cer, la viața cea neîmbrânitoare și pururea vesnică (Ioan VI, 27 ; 1 Ioan II, 25).

5.1. TAINA SFÂNTULUI BOTEZ

Sfântul Botez este întâia dintre Tainele Sfintei Biserici ; este ușa prin care se întră în Sfânta Biserică. Și numai ajungând membri ai Bisericii lui Hristos ne putem învrednici și de primirea celorlalte Sfinte Taine.

Taina Sfântului Botez a fost așezată de Mântuitorul Iisus Hristos prin cuvintele : «Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh» (Matei XXVIII, 19). Acestea le-a grăit după învierea Sa din morți.

Dar Taina Sfântului Botez nu este numai usa prin care se intră în Sfânta Biserică a lui Hristos, ci și pentru câștigarea împărăției lui Dumnezeu, așa cum ne încredințează însuși Mântuitorul, zicând : «De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu.» (Ioan III, 5).

Și înaintemergătorul Mântuitorului Hristos, sfântul Ioan, a botezat la Iordania. Dar botezul lui nu era Taină, ci închipuia doar curățirea de păcate prin credință și pocăință; el era mai mult un îndemn la pocăință, un semn văzut și pregătitor spre cele ce aveau să vină, cum mărturiseste chiar sfântul Ioan Botezătorul: «Eu unul vă botez cu apă spre pocăință, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine ; Lui nu sunt vrednic să-I duc încălțămintea. Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt și cu foc» (Matei III, 11). Mai târziu, și sfântul apostol Pavel, întâlnind în calea sa pe unii care primiseră botezul lui Ioan, i-a întrebat: «Primit-ati voi Duhul Sfânt când ati crezut ? Iar ei au zis către el: Dar nici n-am auzit, dacă este Duh Sfânt. Și el a zis : Deci în ce v-ati botezat ? Ei au zis: În botezul lui Ioan. Iar Pavel a zis : Ioan a botezat cu botezul pocăinței, spunând poporului să creadă în Cel ce avea să vină după el, adică în Iisus Hristos. Și auzind ei, s-au botezat în numele Domnului Iisus» (Fapte XIX, 1-5), adică au primit Botezul creștin.

Sfântul Botez instituit de Mântuitorul Iisus Hristos nu este doar un semn pregătitor pentru cele ce ar fi să vină, ci este o Sfântă Taină a Bisericii lui Hristos.

Partea văzută a Tainei Sfântului Botez constă din afundarea de trei ori în apa sfințită a celui ce se botează și în rostirea cuvintelor : «Botează-se robul lui Dumnezeu. (N) În numele Tatălui, amin, și al Fiului, amin, și al Sfântului Duh, amin.; acum și pururea și în vecii vecilor, amin».

Sfânta noastră Biserică face Botezul prin aiundaie, nu prin turnare sau prân stropire, pentru că chiar cuvântul botez are însemnarea de «a afunda», «a cufunda». Sub formă de turnare sau prin stropire se săvârșeste doar în împrejurări cu totul deosebite, când, de pildă, cineva este greu bolnav sau când nu se află la îndemână apă din destul.

Apa care se folosește la Taina Sfântului Botez trebuie să fie naturală, curată, cu nimic amestecată.

Efectele primirii Tainei Sfântului Botez sunt : iertarea păcatului strămoșesc și a tuturor păcatelor săvârșite înainte de Botez în situația celor ce se botează mai târziu ; renasterea, sau nasterea la o viață nouă duhovnicească, viață de curăție și sfințenie ; de asemenea, primirea în sânul Sfintei Biserici, adică numărarea celui botezat între fiii ei, putându-se împărtăși de toate celelalte Sfinte Taine și de bunurile sufletesti pe care Sfânta Biserică le dăruiește membrilor ei (cum s-a mai arătat). De aici și denumirile date Tainei Sfântului Botez: «baie», «izvor sfânt», «luminare», «renastere», «nastere din nou», «sfințire», «pecetea lui Hristos», «baia vietii», «baia renasterii» și «baia pocăinței».

Botezul șterge și vina și pedeapsa pentru păcate, dar el nu nimicește și urmările păcatului strămoșesc, cum sunt: slăbirea voinței și inclinarea spre rău, pofta inimii, suferințele, bolile și moartea.

Săvârșitorii Tainei Sfântului Botez sunt episcopii și preoții, căci lor le-a încredințat Mântuitorul Iisus Hristos puterea de a săvârși Sfintele Taine. Numai în caz de nevoie poate boteza și diaconul, iar în cazuri cu totul deosebite poate face acest lucru și un simplu credincios, având însă grijă să rostească cuvintele care arată că lucrarea se face în numele Sfintei Treimi. În acest caz, dacă cel botezat trăiește, trebuie chemat preotul pentru citirea rugăciunilor din rânduiala Botezului și administrarea Tainei Mirungerii și împărtășaniei.

Dacă sunt unii creștini din afara Bisericii Ortodoxe care spun că nu trebuie să botezăm pe prunci, pentru că ei nu au păcate și, mai ales, pentru că nu pot să mărturisească credința lor, noi rămânem la practica noastră, veche cât Biserica, de a boteza pe prunci, practică întemeiată și pe Sfânta Scriptură și pe Sfânta Tradiție și pe rațiune. Aceasta, pentru că Taina Sfântului Botez este absolut necesară pentru mântuire, de la care nu pot fi excluși nici copiii. Primitorii Tainei Sfântului Botez sunt toți cei nebotezați, de orice vârstă ar fi ei, toți fiind întinați de păcatul strămoșesc (Fapte XVI, 14-15; XVI, 33; 1 Cor. I, 16, 14-15; XVI, 23). Necesitatea Botezului pentru toți este arătată de Mântuitorul prin cuvintele: «Adevărat zic, de nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu» (Ioan III, 5). Chiar din timpul sfinților apostoli se săvârșea botezul

copiilor : Lidia si casa ei (Fapte XVI, 15) ; temnicerul si casa lui (Fapte XVI, 33) ; Crispus si casa lui (Fapte XVIII, 8) ; Stefanos si casa lui (1 Cor.I, 76).

Sfânta Taină a Botezului este săvârșită de preoti, care au primit harul sfintitor al preotiei. Este socotită sărbătoare mare pentru orice familie de creștin ziua în care copiii nou-născuți primesc Taina Sfântului Botez și intră prin ea în rândul credincioșilor creștini. Potrivit rânduielilor sale, Biserica noastră botează pe prunci, curând după nașterea lor. Așa a făcut ea dela început.

Dacă botezul ne curățește în primul rând de păcatul strămoșesc, oare trebuie să uităm că și copiii se nasc cu acest păcat ? Știm ce spune psalmistul: «Întru fărădelegi m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea» (Ps. L, 6). Știm ce spune și sfântul apostol Pavel : «De aceea, precum printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa moartea a trecut la toți oamenii, prin acela în care toți au păcătuit» (Rom. V, 12). Acest lucru cunoscându-l, că toți ne naștem cu păcatul strămoșesc, avem noi siguranța că un prunc va trăi până la vârsta când poate să cunoască și să mărturisească credința în Hristos, pentru ca atunci să-l botezăm ? Putem noi să riscăm ca el să moară nebotezat, sub osânda păcatului strămoșesc ?

Iar dacă ne referim la vremurile străvechi, la Tradiția Bisericii, vedem că de atunci, din secolele I-II și III se practica botezul copiilor. Sfântii părinți arată în scrierile lor că Biserica a primit de la apostoli obiceiul de a administra botezul și pruncilor.

În ceea ce privește faptul că pruncii nu pot să-și mărturisească credința creștină, Biserica are ca garant pe nașii care-i primesc la botez, care mărturisesc pentru acestia credința creștină rostind Crezul și care își iau îndatorirea ca finii lor să fie creștini de ei în credința Bisericii.

De altfel, noi cunoaștem tot din Sfintele Scripturi atâtea cazuri când pentru credința cuiva Dumnezeu S-a îndurat de cel pentru care acesta se ruga. Sa ne amintim că Mântuitorul a vindecat pe sluga sutasului din Capernaum pentru credința stăpânului său ; a vindecat pe fiica femeii canaanence pentru credința mamei sale, și a înviat pe fiica lui Iair pentru credința tatălui său, și pe fiul văduvei din Nain pentru credința mamei sale. Și atunci să nu credem noi că botezul poate fi săvârșit pruncilor pe temeiul credinței nașilor lor?

Ca să facă mărturisirea de credință, nasului i se cere să fie bun credincios, să fie mai în vârstă ; de asemenea, să fie de același sex cu pruncul care se botează. Părinții pruncului nu pot fi nași. Este bine ca pentru fiecare nou botezat să fie numai un nas.

Nasul are îndatorirea să îngrijească de viața sufletească a finului său, învățându-l, la vremea cuvenită, adevărurile dreptei noastre credințe spre a face din el un bun credincios, mădular sănătos al Sfintei Biserici. Dar și finul este dator cu ascultare și cu respect față de nas, în aceeași măsură cum îi ascultă pe părinții săi trupești.

Există un Botez al muceniei sau al sângelui (Matei X, 32 ; XVI, 25), cunoscut în cele dintâi veacuri creștine, înțelegând prin el moartea martirică, în persecuții, pentru Mântuitorul Iisus Hristos. Sfântii părinți îl socotesc asemenea Botezului din apă și din Duh, uneori chiar mai de preț decât acesta (sfântul Grigorie Teologul).

Mai cunoaștem și Botezul dorinței care constă în dorința arzătoare a cuiva de a ajunge membru al Sfintei Biserici, ducând o viață de pocăință și în virtute. Dacă dintr-o pricină oarecare fără voia lui nu ajunge să primească botezul prin apă și prin Duh, el e socotit botezat cu Botezul dorinței.

Taina Sfântului Botez nu se repetă. Căci «este un Domn, o credință, un botez» (Efes. IV, 5)... «Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor», rosteste cel ce primește Sfânta Taină a Botezului (Art. 10 din Simbolul Credinței). Într-adevăr, după cum cineva nu se naște trupește decât o singură dată, tot asemenea nașterea sufletească nu poate fi decât una singură. Numai dacă a fost găsit un prunc și nu se știe sigur de a fost sau nu botezat, atunci acesta este botezat condiționat, dacă n-a fost botezat. Deci nici aici nu se săvârșeste un al doilea botez.

LECTURĂ DIN SFINTII PĂRINTI

«Cati în Hristos v-ati botezat, în Hristos v-ati îmbrăcat» (Gal. III, 27).

□ «Scufundându-te în apă, unde-ti pierzi urma, înseamnă că ai ajuns să te lipsești de viața din aer. Iar a te lipsi de viață, e tot una cu a muri. Când, peste câteva clipe, te-ai ridicat la fața apei, ajungând iar la lumină, înseamnă că te dorești fierbinte după altă viață, iar după ce ai dobândit-o trăiești numai din ea. Din această pricină și cerem în slujba Botezului ajutorul Făcătorului a toate, iar o naștere din nou e cu mult mai însemnată decât cea dintâi. Acum și chipul lui Dumnezeu se întipărește mai bine în sufletul celui botezat decât odinioară, iar statura lui e făcută acum și mai întocmai după modelul dumnezeiesc, căci de-acuma chiar modelul ni se arată cu trăsături mai lămurite» (Nicolae Cabasila, Viata în Hristos).

5.2. TAINA SFÂNTULUI MIR

Asa cum pruncul nou-născut are nevoie de hrană pentru a crește și a se întări în cele trupesti, cel născut prin Taina Sfântului Botez are trebuință de creștere și întărire duhovnicească în viața cea nouă, viața în Hristos Domnul. Iar această întărire, care vine de la Sfântul Duh, i se dă celui botezat prin a doua Taină a Sfintei Biserici, prin Sfântul Mir (Mirungerea).

Taina Sfântului Mir (Mirungerea) este instituită de Domnul nostru Iisus Hristos care făgăduiește sfinților apostoli că le va trimite Duhul Sfânt: «Si iată, Eu trimit peste voi făgăduinta Tatălui Meu ; voi însă, sedeti în cetate până ce vă veti îmbrăca cu putere de sus» (Luca XXIV, 49 ; vezi și Ioan XIV, 16-17, 26; XV, 13-15; Matei X, 20). În chip mai lămurit, pentru înțelegerea noastră, mai vădit și mai strălucit avea să se arate instituirea acestei Sfinte Taine în ziua Cincizecimii, în ziua Pogorării Sfântului Duh cu toate darurile Sale.

Sfintii apostoli au împărtășit Taina Sfântului Mir celor botezați, cum citim în Sfânta Scriptură : «Apostolii din Ierusalim, auzind că Samaria a primit cuvântul lui Dumnezeu, au trimis la ei pe Petru și pe Ioan, care, coborând, s-au rugat pentru ei, ca să primească Duh Sfânt, căci nu se pogorase încă peste nici unul dintre ei, ci erau numai botezați în numele Domnului Iisus. Atunci își puneau mâinile peste ei, și ei luau Duh Sfânt» (Fapte VIII, 14-17).

Aflăm asadar că, încă de la început, Taina Sfântului Mir era, ca și în vremea noastră, nedespărțită de Taina Sfântului Botez. De asemenea, că ea se împărtășea prin punerea mâinilor numai de către sfintii apostoli asupra celor botezați. Astfel, și în Efes, sfântul apostol Pavel a împărtășit Sfânta Taină a Mirului unora pe care i-a botezat cu botezul lui Iisus □ Botezul creștin □ și care nu avuseseră până atunci decât botezul lui Ioan (Fapte XIX, 1-6).

Sfintii apostoli împărtășeau Duhul Sfânt celor botezați atât prin punerea mâinilor (Fapte VIII, 14-16 ; Evrei VI, 2 ; Fapte XIX, 1-6), cât și prin ungerea sau pecetluirea cu Sfântul Mir a celor botezați: «Iar Cel ce ne întărește pe noi împreună cu voi în Hristos și ne-a uns pe noi este Dumnezeu, Care ne-a și pecetluit și ne-a dat arvuna Duhului în inimile noastre» (2 Cor. I, 21-22 ; Efes. IV, 30) ; «Iar voi ungere aveți de la Cel Sfânt și stiti toate... ungerea pe care ati luat-o de la El rămâne întru voi și nu aveți trebuință ca să vă învete cineva» (1 Ioan II, -20, 27).

Cu trecerea vremii, numărul credincioșilor a sporit, iar sfintii apostoli nu au mai putut ajunge peste tot, ca să-și pună mâinile asupra tuturor. De aceea s-a îndătinat săvârșirea Tainei Sfântului Mir prin ungere de către urmașii lor, adică de către episcopii și preoții Bisericii, cum se face și azi.

Despre toate acestea ne încredințăm și Sfânta Traditie prin mărturiile din secolele II, III și IV: «După ce am ieșit din baia Botezului, ne ungem cu ungere sfântă, după ritualul vechi, precum și la preotie se ungeau cu untdelemn din corn. Ungerea ni se face maternal, dar ea poartă roade duhovnicești, după cum și la Botez, afundarea este un act material, dar roadele sunt duhovnicești, că suntem curățiti de păcate... Apoi vine punerea mâinilor, cu care unindu-se binecuvântarea, se cheamă și se coboară Sfântul Duh» (Tertulian). «Vouă, după ce ati ieșit din cristelnita sfintei ape, vi s-a dat ungerea, preinchipuirea aceleia cu care a fost uns Hristos ; iar aceasta este Sfântul Duh» (Sfântul Chiril al Ierusalimului).

Partea văzută a Sfintei Taine a Mirungerii o constituie ungerea în formă de cruce cu Sfântul Mir a părților mai însemnate ale trupului și a organelor simțurilor, cu rostirea, de fiecare dată, a cuvintelor: «Pecetea darului Duhului Sfânt. Amin».

Sfântul Mir se prepară din untdelemn, vin și 38 diferite arome și se sfinteste de către un sobor de episcopi, în Joia Patimilor. Amestecul acestor arome simbolizează bogăția și felurimea darurilor Sfântului Duh de care se împărtășesc primatorii acestei Taine.

Săvârșitorul Tainei Mârungerii este episcopul sau preotul. Sfânta Taină a Mirungerii împărtășeste primatorilor harul Sfântului Duh, care luminează mintea pentru înțelegerea și mărturisirea adevărului creștin; ea întărește voia pentru propășirea în toate cele bune, dând astfel celor botezați tăria de a fi adevărați creștini sau locasuri vrednice ale Sfântului Duh. Darurile acestea sunt vii și lucrătoare în sufletul creștinului care rămâne în Biserică și participă la viața Bisericii.

Sfânta Taină a Mirungerii nu se repetă. Chiar dacă se obișnuiește ca cei care s-au lepădat de credința creștină ori au părăsit Sfânta Biserică și vor să se întoarcă din nou la ea, să fie iarăși unși, aceasta nu înseamnă o repetare a Sfintei Taine, ci numai reînțărirea lor în dreapta credință.

RUGĂCIUNE

«Cel ce ai dăruit robului Tău izbăvire de păcate prin Sfântul Botez și i-ai dat lui înnoirea vieții, însuți, Stăpâne Doamne, binevoiește să strălucească pururea lumina fetei Tale în inima lui; apără pavăza credinței lui nebântuită de vrăjmasi, păzește într-insul nespurcată și neîntinată haina nestrucăciunii cu care s-a îmbrăcat, păstrând într-insul, cu harul Tău, nestrucată pecetea cea duhovnicească; și fii milostiv acestuia și nouă, după multimea îndurărilor Tale. Că s-a binecuvântat și s-a preaslăvit preacinstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin».

(Din rânduiala Tainei Sfântului Botez).

5.3. TAINA SFINTEI ÎMPĂRTĂȘANII

Născut la viața cea nouă, viața în Iisus Hristos, întărit în ea prin pecetea darului Sfântului Duh, de acum fiu al Sfintei Biserici, credinciosul se poate învrednici și de primirea celorlalte Sfinte Taine. Așa i se dă lui Taina Sfintei împărtășanii sau Cuminecături, prin care, sub chipul pâinii și al vinului primește însuși Trupul și Sângele Mântuitorului Iisus Hristos spre iertarea păcatelor și spre viața de veci.

Această Sfântă Taină se mai numește și Sfânta Euharistie ceea ce înseamnă mulțumire, pentru că atunci când a așezat-o, la Cina cea de Taină, Mântuitorul Hristos a mulțumit Părintelui ceresc înainte de a frânge pâinea și a o da sfinților apostoli. Dar ea este și o jertfă de mulțumire către Dumnezeu adusă de Sfânta Biserică, de credincioșii ei, prin episcop sau preot.

Sfânta împărtășanie îi uneste pe credincioși cu Mântuitorul Iisus Hristos, dar îi uneste și între ei prin aceeași credință și prin dragoste creștinească; ei sunt una și aceeași obște creștinească în fața aceluiași sfânt altar, împărtășindu-se de toate darurile dumnezeiești din unul și același potir.

Sfânta împărtășanie nu este numai o Taină, ci și o jertfă reală, nesângeroasă, adusă lui Dumnezeu, Jertfa trupului și a sângelui lui Iisus Hristos. Același Hristos s-a jertfit pe cruce și se jertfeste în Sfânta Euharistie. Deosebirea este că jertfa de pe cruce este sângeroasă, pe când cea din Sfânta Euharistie este nesângeroasă, însă strâns unită cu cea de pe cruce pe care o actualizează până la sfârșitul veacurilor.

Sfânta împărtășanie este cea mai mare Taină, fiindcă prin ea noi nu primim numai harul dumnezeiesc, ci pe însuși izvorul harului, pe Iisus Hristos, împărtășindu-ne cu Trupul și Sângele Său.

Mântuitorul Hristos a instituit Taina Sfintei Euharistii sau împărtășanii în Joia înaintea mîntuitoarelor Sale Patimi, la Cina cea de Taină. Atunci, luând pâinea și binecuvântând-o, a frant-o și, dând-o ucenicilor Săi, a zis:

«Luati, mâncați, acesta este Trupul Meu. Si luând paharul si multumind, le-a dat, zicand : Beti dintru acesta toti, că acesta este Sângele Meu, al Legii celei Noi, care pentru multi se varsă spre iertarea păcatelor» (Matei XXVI, 26-28). După aceea le-a poruncit : «Aceasta să faceti întru pomenirea Mea» (Luca XXII, 19).

Sfânta Taină a împărtășaniei se savarseste numai de episcop si preot, în virtutea puterii date lor de Mântuitorul Hristos, prin sfintii apostoli (Luca XXII, 19) si numai în cadrul Sfintei Liturghii; ea este miezul si centrul Sfintei si Dumnezeiestii Liturghii. Darurile ce se aduc spre prefacere în Trupul si Sângele Domnului sunt painea din grâu curat si dospită si vinul, tot curat, din struguri.

Prefacerea pâinii si vinului în Trupul si Sângele Domnului, în vremea Sfintei Liturghii, are loc atunci când preotul sau episcopul, ridicând mâinile, fruntea si inima către cer se roagă fierbinte :

"Încă aducem Tie această slujbă duhovnicească si fără de sânge, si Te chemăm, Te rugăm si cu umilintă la Tine cădem : Trimite Duhul Tău cel Sfânt peste noi si peste aceste Daruri ce sunt puse înainte si fă, adică, pâinea aceasta, Cinstit Trupul Hristosului Tău, iar ceea ce este in potirul acesta, Cinstit Sângele Hristosului Tău, prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt".

In acest timp, la strană se cântă «Pe Tine Te lăudăm», iar credinciosii îngenunchează, căci acum se săvârșeste prefacerea, iar nu atunci când se rostesc cuvintele de instituire a Sfintei Taine : «Luati mâncați... Beti dintru acesta toti...». Cum se petrece acest lucru, mintea noastră nu poate pricepe; se face în chip tainic, mai presus de înțelegerea noastră.

In încercările lor de a deslusi măcar în parte această lucrare întru totul tainică, până si cei mai mari si mai alesi cugetători crestini nu au găsit cuvinte potrivite.

Dar trebuie să luăm aminte, înainte si mai presus de toate, că ceea ce se săvârșeste la Sfânta Liturghie nu este doar o asemănare cu ceea ce s-a făcut la Cina cea de Taină, ci Insusi Mântuitorul Iisus Hristos este prezent aici sub chipul pâinii si al vinului. El, Hristos Domnul, ne-a grăit limpede despre aceasta încă înaintea Sfintelor Sale Patimi, zicând : «Cel ce mănâncă Trupul Meu si bea Sângele Meu are viață vesnică, si Eu îl voi invia în ziua cea de apoi» (Ioan VI, 54). Căci «adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veti manca Trupul Fiului Omului si nu veti bea Sângele Lui, nu veti avea viață în voi» (Ioan VI, 53).

La primirea Sfintei Cuminecături sunt chemati toti fiii Sfintei Biserică; ei se pot împărtăși cu Trupul si Sângele Domnului, dacă mai întâi si-au mărturisit pacatele si au fost dezlegati de preotul duhovnic. După primirea Sfintei Cuminecături se cuvine să nu mai sărute icoana, sau mâna episcopului sau preotului, să-si păzească limba de orice vorbă desartă, de blestem, de clevetiri, cinstind astfel Dumnezeiescul Trup si Sânge pe care l-au primit.

Mari, multe si minunate sunt roadele Sfintei Cuminecături pentru viata duhovnicească a credinciosului crestin. Căci cel ce se împărtășeste cu Trupul si Sângele Domnului se uneste tainic cu Domnul si, prin aceasta, își umple sufletul cu har si cu toate bunurile duhovnicesti pe care le aduce o asemenea unire. Cel ce mănâncă Trupul Meu si bea Sângele Meu rămâne intru Mine si Eu întru El» (Ioan VI, 56), ne grăieste Mântuitorul. El își sporește viata duhovnicească : «Cel ce Mă mănâncă pe Mine va trăi prin Mine» (Ioan VI, 57), adaugă Hristos Iisus. Si ce-i poate fi mai de folos credinciosului crestin, decât trăirea lui cu Hristos si în Hristos.

Sfântul Ignatie Teoforul spune că Sfânta Cuminecătură «este leacul nemuririi, dându-ni-se «spre iertarea păcatelor si spre viata de veci». Ea păstrează si strânsa legătură cu întregul Trup al Sfintei Biserici, în care Mântuitorul Iisus Hristos se află prezent fără întrerupere.

Dat fiind roadele Sfintei Cuminecături, Sfânta Biserică poruncește fiilor ei să se pregătească si să se împărtășească cât mai des cu Trupul si Sângele lui Hristos. Îndeosebi, în cele patru posturi mari de peste an, în preajma unei călătorii mai îndelungate, la caz de suferintă si boală, ca si înainte ca mirii să se învrednicească de Sfânta Cununie. Eiectele binefăcătoare ale Sfintei împărtășanii apar numai în sufletele celor care au primit-o cu vrednicie. Celor nepregătiti si nevrednici le aduce osândă de la Dumnezeu (1 Cor. XI, 27-29).

RUGĂCIUNI

a) înainte de primirea Sfintei Impărtășanii

Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, slăbeste, lasă, milostiveste-Te si-mi iartă mie păcătosului, netrebnicului si nevrednicului robului Tău căderile în păcat, smintelile si greselile mele, toate câte am păcătuit față de Tine, din tineretele mele până în ziua si ceasul de acum, fie cu știință, fie din neștiință, cu cuvântul sau fapta, sau cu gândul, sau cu cugetul, cu deprinderile si cu toate simturile mele. Si pentru rugăciunile aceleia ce fără de prihană Te-a născut pe Tine, ale preacuratei si pururea Fecioarei Maria, Maicii Tale, singura nădejde neînfruntată si ocrotitoare si izbăvitoare mea, invredniceste-mă fără de osândă să mă împărtășesc cu preacuratele, nemuritoarele, de viață făcătoarele si înfricosătoarele Tale Taine, spre iertarea păcatelor si spre viata de veci, spre sfintire, spre luminare, spre tărie, spre vindecare si spre sănătatea sufletului si a trupului si spre stergerea si pierderea cu totul a cugetelor, a gândurilor si a deprinderilor mele celor rele si a nălucirilor de noapte ale duhurilor celor viclene si întunecate. Că a Ta este împărăția si puterea, slava, cinstea si închinăciunea, împreună cu Tatăl ,si cu Duhul Sfânt acum si pururea si în vecii vecilor. Amin.

b) După primirea Sfintei Impărtășanii

Mulumesc Tie, Doamne Dumnezeul nostru, că nu m-ai lepădat pe mine păcătosul, ci partas a fi Sfintelor Tale Taine m-ai învrednicit. Ci, Stăpâne, iubitorule de oameni, Care pentru noi ai murit si ai înviat si ai dăruit nouă aceste înfricosătoare si de viață făcătoare Taine, spre binefacerea si sfintirea sufletelor si a trupurilor noastre, dă să-mi fie si mie acestea spre tămăduirea sufletului si a trupului, spre izgonirea a tot potrivnicul, spre luminarea ochilor immii mele, spre întărirea sufletestilor mele puteri, spre credință neînfruntată, spre dragoste nefărnăică, spre desăvârșirea înțelepciunii, spre paza poruncilor Tale, spre adăugirea dumnezeiescului Tău har si spre dobândirea împărăției Tale. Ca întru Sfintenia Ta cu acestea fiind păzit, să pomenesc harul Tău pururea si să nu mai viez mie, ci Tie, Stăpânului si Binefăcătorului nostru. Si asa, iesind dintru această viata întru nădejdea vietii celei vesnice, să ajung la odihna cea de-a pururea, unde este glasul cel neîncetat al lăudătorilor si bucuria cea fără de sfârșit a celor ce văd frumusetea cea nespūsă a fetei Tale. Că Tu esti dorirea cea adevărată si veselia cea nespūsă a celor ce Te iubesc, Hristoase, Dumnezeul nostru, si pe Tine Te laudă toată făptura în veci. Amin.

*

Trupul Tău cel Sfânt, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, să-mi fie spre viata de veci si Sângele Tău cel scump spre iertarea păcatelor. Si să-mi fie mie împărtășania aceasta spre bucurie, spre sănătate si veselie. Iar la înfricosătoarea si a doua venire a Ta, învredniceste-mă pe mine păcătosul ca să stau de-a dreapta mării Tale, pentru rugăciunile preacuratei Maicii Tale si ale tuturor sfintilor Tăi. Amin.

5.4. TAINA SPOVEDANIEI

Este Taina în care Dumnezeu iartă, prin duhovnic, păcatele creștinilor care se căiesc sincer si le mărturisesc la scaunul spovedaniei, în fata preotului.

Ea are diferite numiri. Se numeste pocăință, pentru că cel ce o primește trebuie să regrete în mod sincer, păcatele săvârșite si mărturisite preotului duhovnic; mărturisire sau spovedanie, întrucât creștinul își mărturiseste păcatele în fata preotului; al doilea Botez, pentru că prin ea se spală păcatele întocmai ca prin Taina Botezului; iertare, dezlegare, pentru că prin ea se dezleagă păcătosul de legătura păcatelor; împăcare, pentru că ne împacă cu Dumnezeu.

Mântuitorul Hristos a îngăduit această Taină sfintilor Săi apostoli când le-a spus : "Oricâte veti lega pe pământ, vor fi legate si in cer si oricâte veti dezlega pe pământ, vor fi dezlegate si in cer" (Matei XVIII, 18; XVI, 19). El a instituit-o apoi după Sfânta Sa inviere din morti, când arătându-Se apostolilor le-a zis : «Pace vouă! Precum M-a trimis pe Mine Tatăl vă trimite si Eu pe voi. Si zicând aceasta, a suflat asupra lor si le-a zis : Luati Duh Sfânt; căroră veti ierta păcatele, le vor fi iertate si căroră le veti tine, vor fi tinute» (Ioan XX, 21-23). Puterea de a lega si dezlega păcatele o are numai Mântuitorul Hristos, cum ne-a arătat (Luca V, 20 si 24), dar El a dat această putere si apostolilor (Ioan XX, 21-23) si prin acestia, episcopilor si preotilor.

Recunoasterea păcatelor se face prin mărturisirea sau spovedirea lor, prin viu grai, în fata preotului-duhovnic. Păcatul apasă conștiința noastră ca o piatră și o rănește dureros. Dar prin mărturisire, sufletul se ușurează, inima dobândește liniste, conștiința câștigă împăcare și rana se vindecă. După cum bucuriile cer să fie mărturisite și prin aceasta își sporesc frumusețea, asemenea și durerile se cer mărturisite și astfel sufletul se ușurează.

Păcatul, oricum ar fi el, mare sau mic, trebuie să fie mărturisit în fata preotului duhovnic, cu adâncă părere de rău, cu hotărârea de a nu mai gresi, cu credința puternică în Hristos și cu nădejdea în îndurarea Lui. Aceasta, pentru a ne păstra mereu curată haina sufletului nostru, pentru a nu ne despărți de Dumnezeu. Sfântul apostol Iacob ne îndeamnă, zicând : «Mărturisiti-vă unul (credinciosul) altuia (preotului) păcatele și vă rugati unul pentru altul, ca să vă vindecați, că mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului" (Iacob V, 16). Asadar, când ne simțim apăsați de păcate, când suntem bolnavi sufletește, să alergăm la preotii Sfintei Biserici și lor să ne mărturisim, ca prin rugăciunea și dezlegarea lor să dobândim iertarea păcatelor (Iacob V, 14-15). Și în alt loc ni se găsește despre îndatorirea creștină de a ne mărturisi păcatele: «Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înșine și adevărul nu este întru noi. Dacă mărturisim păcatele, El □ Iisus Hristos □ este credincios și drept, ca să ne ierte păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea. Dacă zicem că n-am păcătuit, îl facem mincinos, și cuvântul Lui nu este întru noi» (1 Ioan I, 8-10).

Lucru deosebit de însemnat nu este însă numai mărturisirea păcatelor, ci căința, adică părerea de rău și durerea sufletească pe care o simte creștinul pentru păcatele săvârșite în felurite chipuri. Căci fără de căință, Sfânta Mărturisire sau Pocăința nu ne aduce roadele dorite ; nu ne aduce iertarea și împăcarea cu Dumnezeu. Iar căința trebuie să fie sinceră, deplină (pentru toate păcatele) și să izvorască din credința, nădejdea și iubirea lui Dumnezeu.

Aceeași însemnătate o are și hotărârea de îndreptare, curajul prin care punem hotărâre între viața trecută și cea viitoare; o hotărâre sfântă, că vom duce de acum înainte o viață nouă, viață în Hristos, făcând fapte vrednice de pocăință (Matei III, 7).

Mărturisirea sau însirarea păcatelor fără căință adevărată și fără hotărâre de îndreptare, nu aduce iertarea păcatelor (Luca XIII, 5).

Cerintele unei bune mărturisiri a păcatelor trebuie împlinite printr-o pregătire din bună vreme, cu deosebire prin post și rugăciune. Căci postul smereste trupul, iar rugăciunea deschide sufletul credinciosului în fata lui Dumnezeu. De asemenea, să cercetăm în cei măsură ne-am împlinit datoriile către Dumnezeu, către Sfânta Biserică, apoi către aproapele, către familie, către noi înșine, către Patrie, și așa să pășim către Sfânta Taină a Spovedaniei.

Stiut este că Sfânta Mărturisire se administrează celor ce se pregătesc a primi Sfânta Cuminecătură. De aceea și găsește sfântul apostol Pavel: «Să se cerceteze (însă) omul pe sine și așa să mănânce din pâine și să bea din pahar» (1 Cor. XI, 28), adică să ia Sfântul Trup și Sânge al Mântuitorului Iisus Hristos numai după vrednică mărturisire.

După ascultarea celor mărturisite de creștin, dacă din ele se vede căință și hotărâre de îndreptare, preotul-duhovnic îl dezleagă pe acesta prin cuvintele : "Domnul și Dumnezeul nostru Iisus Hristos, cu harul și cu îndurările iubirii Sale de oameni, să te ierte pe tine, fiule, și să-ți lase toate păcatele. Și eu, nevrednicul preot și duhovnic, cu puterea ce-mi este dată, te iert și te dezleg de toate păcatele, în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh. Amin".

Potrivit cu greutatea păcatelor mărturisite și după cea mai bună socotintă a preotului-duhovnic, celui ce s-a spovedit i se dă, înainte de dezlegare, un canon de pocăință, ca de pildă : rugăciuni, metanii, participarea la sfintele slujbe și îndeosebi la Sfânta Liturghie din duminici și sărbători, fapte de milostenie, înfrânări de la anumite mâncăruri sau fapte. Toate acestea nu urmăresc pedepsirea celui ce s-a mărturisit, ci îndreptarea lui; ele sunt asemenea unor leacuri spre însănătoșire duhovnicească, spre întărire în virtute și îndepărtare de păcat.

Roadele Sfintei Mărturisiri sunt de nepretuit. Căci ea ne dezbracă de haina întinată a păcatelor și ne îmbracă în haina cea nouă a virtuților creștine, în haina luminoasă a harului dumnezeiesc ; din starea de păcat și de osândă,

ea ne trece în starea de har mântuitor. Ea ne deschide calea spre desăvârșire, ne sporește evlavia, rodeste curăția sufletului, pacea cugetului, îndreptarea vieții spre câștigarea fericirii vremelnice și veșnice.

Soroacele Sfintei Mărturisiri nu sunt fixe. Dar e bun și folositor lucru, pentru viața noastră duhovnicească, să ne spovedim cât mai des, dar mai ales cu prilejurile arătate în legătură cu Sfânta Cuminecătură.

RUGACIUNI

a) înainte de spovedanie

Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeu nostru, Căla ce pentru păcatele mele ai primit ocară pe cruce și chemi pe cei păcătoși la Tine, zicând : "Pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară", primește-mă și pe mine, nevrednicul. Iartă-mi toate păcatele mele și-mi dă harul Tău și binecuvântarea Ta, pentru mila Ta cea mare și nemăsurată ; cu rugăciunile preacuratei Maicii Tale și ale tuturor sfinților Tăi. Amin.

b) După spovedanie

Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeu nostru, izvorul înțelepciunii și al darului, deschide buzele mele ale păcătosului și mă învață cum se cuvine și pentru ce se cade să mă rog. Că Tu ești Cel ce știi multimea cea mare a păcatelor mele. Iată, cu frică stau înaintea Ta ; îndreaptă viața mea, Cel ce îndrepti toată zidirea cu cuvântul și cu puterea cea nespusă a înțelepciunii, Cel ce ești liman celor înviforați, și-mi arată calea pe care voi merge. Dă cugetelor mele duhul înțelepciunii Tale, iar nepriceperii mele duhul înțelegerii. Cu duhul temerii de Tine pătrunde faptele mele și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele. Cu duh stăpniitor întărește alunecarea gândurilor mele ; ca în toate zilele fiind îndreptat spre cele de folos cu Duhul Tău cel bun să mă învrednicești a împlini poruncile Tale și pururea să-mi aduc aminte de mărită venirea Ta, care va cerceta toate faptele noastre.

Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Tie slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

5.5. HIROTONIA (PREOTIA).

Hirotonia (Preotia) este a cincea sfântă Taină a Bisericii, în care, prin punerea mâinilor și rugăciunea arhiereului, se împărtășește unor bărbați, ce s-au pregătit pentru aceasta, harul dumnezeiesc, care dă puterea de a propovădui cuvântul lui Dumnezeu, de a săvârși Sfintele Taine și slujbele bisericesti, și de a conduce pe cei credincioși la mântuire.

Sfânta Taină a Preotiei se împărtășește asadar unor bărbați anume pregătiți pentru a o primi cu vrednicie. Inșuși Mântuitorul Iisus Hristos i-a ales pe sfinții apostoli și i-a învățat, prin toate câte a făcut între oameni, cele ale împărăției lui Dumnezeu. După aceea i-a învrednicit de deosebita cinste de a propovădui Sfânta Evanghelie și de a săvârși fapte minunate. Adresându-se lor, a așezat și Taina Preotiei prin cuvintele : «Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi. Și zicând acestea, a suflat asupra lor și le-a zis : Luati Duh Sfânt; cărora veți ierta păcatele, le vor fi iertate și cărora le veți tine, vor fi tinute» (Ioan XX, 21 □ 23).

Sfinții apostoli, cum aflăm din Sfânta Scriptură, au săvârșit Sfânta Taină a Preotiei prin punerea mâinilor, adică: «hirotonându-le preoți în fiecare biserică, rugându-se cu postiri, i-au încredințat pe ei Domnului în Care crezuseră» (Fapte XIV, 23), dar având grijă «să nu pună prea degrabă mâinile peste nimem» (1 Tim. V, 22), să fie cu multă grijă, pentru că Preotia este lucrarea Duhului Sfânt (Fapte XX, 28).

În trei direcții se exercită puterea și slujirea preotească și anume: Puterea învățătoarească, adică de a propovădui cuvântul lui Dumnezeu, Mântuitorul Hristos a dat-o sfinților apostoli și, prin ei, episcopilor și preoților, odată cu cea sfântitoare, prin cuvintele : «Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-i să păzească toate câte v-am poruncit voua» (Matei XXVIII, 19 □ 20). Puterea sfântitoare a fost dată și în chip deosebit la Cina cea de Taină prin cuvintele : «Aceasta □ adică Sfânta Euharistie □ să o faceți spre pomenirea Mea» (Luca XXII, 19 ; 1 Cor. XI, 25). Despre puterea sfântitoare a

preotiei vorbeste si sfântul apostol Pavel: «Asa să ne socotească pe noi fiecare om : ca slujitori ai lui Hristos si ca iconomi ai tainelor lui Dumnezeu» (1 Cor. IV, 1). Puterea de conducere duhovnicească le-a fost dată prin cuvintele : «Cel ce vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă, si cel ce se leapădă de voi se leapădă de Mine ; iar cel ce se leapădă de Mine se leapădă de Cel ce M-a trimis pe Mine» (Luca X, 16).

Sfintii apostoli au împărtăsit harul Preotiei prin punerea mâinilor ierarhiei bisericesci, (adică episcopilor, preotilor si diaconilor), având credinta luminată de Duhul Sfânt că harul hirotoniei, în una din cele trei trepte, nu-si are izvorul în cel ce pune mâinile, ci în Dumnezeu, cum ne arată si sfântul Ioan Gură de Aur : «Se pune mâna peste om, dar toate le face Dumnezeu si mâna Lui se atinge de capul celui ce se hirotoneste, dacă hirotonia se face cum se cuvine» (sfântul Ioan Gură de Aur).

Asadar, Preotia este de la Dumnezeu, cum îi scrie si sfântul apostol Pavel ucenicului său Timotei : «Nu fi nepăsător față de harul care este întru tine, care ti s-a dat prin proorocie, cu punerea mâinilor preotimii» (1 Tim. IV, 14). «Te îndemn să tii aprins harul lui Dumnezeu, cel ce este în tine, prin punerea mâinilor mele» (2 Tim. I, 6).

Taina Sfintei Preotii o poate săvârși numai episcopul si de partea ei văzută tine rugăciunea rostită de el:

"Dumnezeiescul har, care pe cele neputincioase le vindecă si pe cele cu lipsă le împlineste, hirotoneste pe (N) întru diacon (pe diacon întru preot, pe preot întru episcop...") si punerea mâinilor episcopului slujitor pe capul celui ce se hirotoneste.

Taina Hirotoniei are trei trepte □ toate adeverite de Sfânta Scriptură si de Sfânta Traditie si bine cunoscute încă din vremea sfintilor apostoli □ si anume : diaconia, preotia si arhieria.

In Faptele sfintilor apostoli în se arată cum a luat fiintă treapta diaconească, pe urma alegerii si hirotoniei celor sapte diaconi în Biserica din Ierusalim. «Pe acestia i-au pus înaintea apostolilor, si rugându-se si-au pus mâinile peste ei» (Fapte VI, 6).

Sfintii apostoli au hirotonit preoti în mai multe cetăti (Fapte XIV, 23) ; de asemenea, sfântul apostol Pavel a asezat si episcopi, pe care, prin viu grai si prin scrisori, îi sfătuiește să îndrepteze cele ce mai lipsesc si să aseze preoti prin cetăti (Tit I,5).

Si sfintii părinti dau mărturie neînteruptă si netăgăduită despre cele trei trepte ale Sfintei Preotii, unul din ei scriind: «Supuneti-vă toti episcopului precum Iisus Hristos Tatălui, si preotilor ca apostolilor, cinstiti pe diaconi ca pe legea lui Dumnezeu.

Fără episcop nimeni să nu facă ceva din cele ce apartin Bisericii» (sfântul Ignatie Teoforul, Epistola către smirneni, VIII, 1□2).

Spre Sfânta Preotie poate păși numai cel ce este găsit vrednic de primirea ei, după cercetarea lui de către duhovnic prin Taina Sfintei Spovedanii. Dar harul odată împărtăsit prin hirotonire nu se pierde niciodată. Cel hirotonit poate fi doar oprit □ pentru pricini de abateri de la buna purtare preotească □ de la săvârșirea celor sfinte.

Potrivit treptei în care se află, primitorii Sfintei Preotii au puterea să săvârșească cele sfinte legate strâns de treapta preotiei lor. Astfel, episcopul are puterea să săvârșească toate Sfintele Taine si toate slujbele bisericesci, îndeosebi de a hirotoni întru diacon, preot si, împreună cu încă doi arhieriei, întru anhieriu si de a sfinti într-un sobor de arhieriei, Sfântul Mir. Treapta arhieriească, venind de-a dreptul de la apostoli, prin succesiune apostolică sau episcopală, detine plinătatea celor trei puteri : de a învăta, de a săvârși cele sfinte si de a conduce Biserica.

Preotul primeste de la arhieriu, prin hirotonie, darul celor trei puteri: învătătorească, sfintitoare si de conducere, însă fără dreptul de a hirotoni si de a sfinti Sfântul Mir si Antimisul.

Diaconul este ajutător al preotului și al episcopului, în întreaga lor activitate, spre mântuirea credincioșilor, neputând săvârși nici o Taină și nici o Ierurgie. Pe baza Revelației dumnezeiești, cuprinsă în Sfânta Scriptură și Sfânta Traditie, Sfânta Biserică ne învață că Taina hirotoniei a fost instituită de Mântuitorul Hristos și că sfinții apostoli au împărtășit harul Hirotoniei numai episcopului, preotului și diaconului. Acestea sunt cele trei trepte ierarhice avându-și baza în voința Mântuitorului.

LECTURĂ DIN SFINTII PĂRINTI

«Preotia se săvârșeste pe pământ, dar are rânduiala cetelor cerești. Și pe foarte bună dreptate, căci slujba aceasta n-a rânduit-o un om sau înger sau un arhanghel sau altă putere creată de Dumnezeu, ci însuși Mângâietorul. Sfântul Duh a rânduit ca preotii, încă pe când sunt în trup să aducă lui Dumnezeu aceeași slujbă pe care o aduc îngerii în ceruri. Pentru aceasta preotul trebuie să fie atât de curat ca și cum ar sta chiar în cer printre puterile cele îngeresti...

Preotii sunt aceia cărora li s-a încredințat zămislirea noastră cea duhovnicească ; ei sunt aceia cărora li s-a dat să ne nască prin Botez. Prin preoti ne îmbrăcăm în Hristos (Gal. III, 27) ; prin preoti suntem îngropați împreună cu Fiul lui Dumnezeu (Rom. VI, 4 ; Col. II, 12) ; prin preoti ajungem mădulele fericitului cap al lui Hristos (Col. I, 18). Prin urmare este drept ca preotii să fie pentru noi... mai cinstiți și mai iubiți chiar decât părintii. Părintii ne-au născut din sânge și din voința trupului (Ioan I, 13); preotii însă ne sunt pricinuitoarii nasterii noastre din Dumnezeu, ai acelei fericite nasteri din nou, ai libertății celei adevărate și a înfierii după har» (sfântul Ioan Gură de Aur, Despre Preotie}.

5.6. NUNTA

A șasea Taină a Bisericii este Sfânta Taină a Nuntii, prin care, după făgăduința mirelui și a miresei dată în mod liber în fața preotului, li se împărtășește acestora harul dumnezeiesc, care sfînteste însoțirea lor după fire, prefăcând-o într-o desăvârșită și curată legătură duhovnicească, într-o unire pe viață, după chipul legăturii dintre Mântuitorul Iisus Hristos și Sfânta Sa Biserică.

Căsătoria a fost rânduită de însuși Dumnezeu încă în Vechiul Testament. Astfel, în cartea Facerii ni se arată că Ziditorul a toată a așezat căsătoria chiar de la început, prin cuvintele : «Nu e bine să fie omul singur; să-i facem ajutor potrivit pentru el» (Facere II, 18). El a binecuvântat însoțirea bărbatului cu femeia, zicând : «Cresteti și vă înmulțiți și umpleți pământul și-l stăpâniți (Facere I, 28).

Dar în Noul Testament căsătoria este înălțată și așezată de Mântuitorul Iisus Hristos în rândul Sfintelor Taine. El a cinstit-o prin aceea că a luat parte la Nunta din Cana Galileii (Ioan II, 1-11). Iar de câte ori a găsit bun prilej să grăiască despre căsătorie, El a privit-o ca Sfântă Taină, subliniind importanța ei prin cuvintele: «Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său și pe mama sa și se va lipi de femeia sa și vor fi amândoi un trup, așa încât nu mai sunt doi, ci un trup. Deci ce a împreunat Dumnezeu omul să nu despartă» (Matei XIX, 5-6).

Credincios următor întru toate Mântuitorului Iisus Hristos, sfântul apostol Pavel îi îndeamnă pe soți să-și iubească soțiile, precum Hristos a iubit Biserica, iar pe sotii să fie supuse bărbatilor lor ca Domnului, «pentru că bărbatul este cap femeii, precum și Hristos este capul Bisericii» (Efes. V, 23). Și încheie prin cuvintele: Taina aceasta mare este, iar eu zic în Hristos și în Biserică» (Efes. V, 32).

Asemenea celorlalte Sfinte Taine, și Taina Nuntii se săvârșeste în biserică, mai potrivit în zi de duminică, după Sfânta Liturghie, când obstea credincioșilor se află în casa lui Dumnezeu. Potrivit poruncii a noua a Bisericii, nu se fac nunti însă în timpul posturilor și în anumite sărbători ale anului. Excepția de la această regulă o poate încuviința numai episcopul.

Cununia se încheie pentru întreaga viață a celor ce o primesc ; o poate desfăce numai moartea (Matei XIX, 6 ; 1 Cor. VII, 10). Doar necredinciosia unuia din soți față de celălalt, o poate desfăce, căci ea înseamnă nimicirea iubirii curate dintre soți. Sotul nevinovat poate încheia o nouă căsătorie, după desfacerea celei dintâi, așa cum poate face și sotul rămas văduv prin deces.

Formula Sfintei Taine a Nuntii este :

«Cuiună-se robul lui Dumnezeu (N) cu roaba lui Dumnezeu (N), în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, Amin», săvîrșitorul ei fiind episcopul sau preotul care administrează harul dumnezeiesc.

Primitorii acestei Sfinte Taine sunt credincioșii creștini □ bărbați și femei □ care au vârsta aratăată în legile țării, sunt liberi să-și mărturisească dorința de a întemeia o familie, care nu sunt înrudiți în anumite grade și au încheiat căsătoria civilă.

Sotii uniți prin Sfânta Taină a Nuntii sunt îndatorați la păstrarea dragostei curate și a respectului unuia către altul, la creșterea fiilor lor în temerea de Dumnezeu, la cinstirea Sfintei Biserici și la iubirea Patriei în care viețuiesc și care lucrează spre binele lor și al semenilor.

RUGĂCIUNEA CELOR CE SE CĂSĂTORESC

Stăpâne, Doamne Dumnezeu nostru, Sfîntitorul nuntii celei de taină și preacurate, Păzitorul nestrîcaciunii și Chivernisitorul cel bun al celor lumesti, Cea ce din început ai zidit pe om și l-ai pus ca pe un împărat făpturii și ai zis : Nu este bine să fie omul singur, să-i facem ajutor potrivit pentru el și, pentru aceasta, ai poruncit să lase omul pe tatăl său și pe mama sa și să se lipească de sotia sa (sotul său) și să fie amîndoi un, trup, iar pe care Dumnezeu i-a unit, omul să nu-i despartă ; însuți Stăpâne, trimite darul Tău cel ceresc și peste mine nevrednicul robul Tău (nevrednica roaba Ta) și binecuvîntează căsătoria pe care astăzi o leg înaintea fetei Tale. Curătește toate păcatele mele, iartă-mi toate fărădelegile, dezleagă-mi toate greselile cele ,de voie ,și cele fără de voie ; uneste gândurile, cugetele și inimile noastre în dragoste nefătarnică și în credință nestrămutată ; îndreptează pașii noștri pe cărările Tale, pentru ca să împlinim pururea voia Ta cea sfîntă. Uplete casa noastră de toate bunătățile cele de pe pămînt și ne învrednicește să petrecem împreună viețuirea noastră fără de prihană, ca să sporim spre tot lucrul bun, de folos Patriei și Tie bineplacut. Păzește-ne întru toate zilele vieții noastre, ca să plinim cu inimă curată poruncile Tale și să lăudăm și să preamărim Preacmstitul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

5.7. TAINA SFANTULUI MASLU

Este a șaptea Taină a Bisericii în care, prin rugăciunile preoților și ungerea cu untdelemn sfîntit a părților însemnate ale trupului, credincioșii dobîndesc vindecarea de bolile trupesti și sufletesti.

Această Taină a fost instituită de însuși Mîntuitorul cînd a trimis pe sfinții apostoli la propovăduire, zicîndu-le : «Celor ce vor crede, aceste semne vor urma: în numele Meu, demoni vor izgoni, peste cei bolnavi își vor pune mâinile și se vor face sănătoși» (Marcu XVI, 17□18). Sfinții apostoli au practicat Taina Sfîntului Maslu chiar de la prima lor propovăduire : «Și scoteau mulți demoni și ungeau cu untdelemn pe mulți bolnavi și-i vindecau» (Marcu VI, 13).

Urmînd apostolilor, episcopii și preoții au săvîrșit și ei această Sfîntă Taină, cum ne arată sfîntul Iacob : «Este cineva bolnav între voi ? Să cheme preoții Bisericii și ei să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn, în numele Domnului. Și rugăciunea credinței va mîntui pe cel bolnav și Domnul îl va ridica, și de va fi făcut păcate se vor ierta lui (Iacob V 14□15).

Sfîntul apostol Iacob nu face bolnavilor acest îndemn ca venind doar din partea sa ; el grăiește tocmai despre lucrarea sfîntă încredințată sfinților apostoli de către Mîntuitorul Iisus Hristos, lucrare săvîrșită de ei în tot locul și la tot credinciosul care avea trebuință de harul lui Dumnezeu pentru vindecarea sa. Taina Sfîntului Maslu se săvîrșește, de regulă, la patul bolnavului; în restul cazurilor, în biserică.

Sfîntul Maslu este deci Taina care, prin rugăciunile preoților și prin ungerea trupului cu untdelemn sfîntit, împărtășește credinciosului harul lui Dumnezeu pentru tămăduirea bolilor trupesti și sufletesti, pentru iertarea pacatelor și pentru întărirea sufletului.

Partea văzută a Sfântului Maslu constă din rugăciunea rostită de șapte ori pentru vindecarea bolnavului de neputința trupească și sufletească; din untdelemnul sfântit de preotii slujitori ai Tainei și ungera cu el de șapte ori a trupului bolnavului.

Urmările Sfântului Maslu sunt vindecarea de bolile trupesti și sufletesti și iertarea păcatelor pe care bolnavul ar fi uitat să le mărturisească la Sfânta Spovedanie.

Săvârșitorii Sfântului Maslu sunt preotii, pentru că Sfântul Iacob zice: «să cheme preotii Bisericii» □ iar nu preotul. Rânduiala slujbei este întocmită pentru șapte preoti; însă o pot face și cinci trei sau cel puțin doi preoti.

Sfântul Maslu poate fi primit nu numai o singură dată și nici numai de cel aflat în pragul morții, ci ori de câte ori credinciosul se simte îngreuiat din pricina bolilor sau păcatelor.

RUGĂCIUNE

Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeu nostru, primește smerita mea rugăciune pentru iertarea păcatelor mele și, ca un îndurat, cu dreapta Ta cea atotputernică, stinge-mi focul ce m-a cuprins, încetează-mi boala și, cu milostivirea Ta, ridică-mă din patul durerii, întru slava numelui Tău. Că Tu esti doctorul sufletelor și al trupurilor noastre, Hristoase Dumnezeule, și Tie slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

6. CREDINȚA ÎN ÎNVIERE ȘI ÎN VIATA VESNICĂ

În articolele 11 și 12 din Simbolul Credinței ni se arată învățătura Sfintei Biserici despre «învierea morților și viața veacului ce va să fie». Ea ne încredințează că trupurile celor morți vor învia; nu poate fi vorba despre o înviere a sufletelor, căci sufletele sunt nemuritoare.

Moartea este încetarea vieții pământești a trupului, adică despărțirea sufletului nemuritor de trupul cel muritor, cum lămurit citim în Sfânta Scriptură, că trupul «ca pulberea să se întoarcă în pământ cum a fost, iar sufletul să se întoarcă la Dumnezeu, Care l-a dat» (Ecclesiastul XII, 7), ca să-și primească răsplata pentru faptele sale.

Pricina morții este păcatul săvârșit de protopărintii noștri, Adam și Eva. Căci «precum printr-un om a intrat păcatul în lume și prin păcat moartea, așa moartea a trecut la toți oamenii, prin acela în care toți au păcătuit» (Rom. V. 12).

Ceasul morții nu ne este cunoscut. Și aceasta pentru că să fim totdeauna pregătiți de moarte, să fim în orice clipă împăcați cu semenii noștri și cu Dumnezeu; să priveghem, totdeauna gata fiind de călătorie spre patria cerească. «Luati aminte □ ne grăiește Domnul □ privegheați și vă rugați, că nu știți când va fi acea vreme» (Marcu XIII, 33); să nu ne lenevim la gândul că moartea este departe, dar nici să nu ne îngrozim la gândul că ea este aproape.

Dar nu este numai moarte, ci este și înviere. Dacă moartea este despărțirea sufletului de trup, învierea este unirea din nou a sufletului cu trupul cu care a vietuit pe pământ. Învierea se face prin atotputernicia lui Dumnezeu, care face trupurile iarăși vii, împreunându-le cu sufletele lor. De acum însă trupurile înviate nu vor mai fi întocmai cum sunt cele de pe pământ, ci vor fi duhovnicești și nemuritoare, asemănătoare trupului Domnului de după învierea Sa. Acest lucru ni-l spune sfântul apostol Pavel: «Așa este... învierea morților: se seamănă trupul întru stricăciune, înviază întru nestricăciune; se seamănă întru necinste, înviază întru slavă; se seamănă întru slăbiciune, înviază întru putere; se seamănă trup firesc, înviază trup duhovnicesc. Dacă este trup firesc, este și trup duhovnicesc» (1 Cor. XV, 42□44). «Căci trebuie ca acest trup stricăcios să se îmbrace în nestricăciune și acest (trup) muritor să se îmbrace în nemurire. Iar când acest (trup) stricăcios se va îmbrăca în nestricăciune și acest (trup) muritor se va îmbrăca în nemurire, atunci va fi cuvântul care este scris: Moartea a fost înghită de biruință» (1 Cor. XV, 53□54). Lucrul acesta este cu putință la Dumnezeu. Căci după cum El a putut să facă trupul omului din pământ, tot așa poate și pe cel risipit în pământ să-l adune, să-l înnoiască și să-l învieze. Și o sământă, ca să încoltească și să rodească, trebuie mai întâi să moară, să putrezească în pământ (1

Cor. XV, 35-45). Asa si omul credincios, ca să ajungă la viata cea vesnică, trebuie să treacă mai întâi prin moarte.

La sfârșitul veacurilor, toti cei care au murit vor învia. Iar aceia care în vremea învierii obstesti se vor găsi în această viață pământească, vor fi si ei schimbati într-o clipă, ca si cum ar fi trecut prin moarte, încât si trupurile lor vor deveni duhovnicesti si nemuritoare, ca ale celor înviați: «Nu toti vom muri, dar toti ne vom schimba, deodată, într-o clipeală de ochi la trâmbita cea de apoi. Căci trâmbita va suna si mortii vor învia nestrucăcioși, iar noi ne vom schimba", ne învată apostolul (1Cor.XV,51-52).

Dar pentru ce vor învia trupurile ? Pentru că omul a fost creat în dubla sa structură, materială si spirituală, trup si suflet, si în această dublă structură, să dea seama în fata judecării; iar după aceea să fie asezate în rai la fericirea vesnica sau în iad la osânda vesnică, deoarece în viata pământească sufletul împreună cu trupul, deci omul întreg, a săvârșit si cele bune si cele rele, si cele spre mântuire ca si cele spre osândă.

Indată după despărțirea lui de trup, sufletul omului este supus Dreptei judecări a lui Dumnezeu, în fata căreia trebuie să dea socoteală, de viata de pe pământ. Judecata aceasta care se face fiecărui suflet în parte se numeste judecata particulară si ea se deosebeste de judecata cea de obste sau universală care se face tuturor oamenilor, odată, la sfârșitul lumii si după invierea cea de obste a trupurilor. Realitatea judecării particulare este subliniată de Mântuitorul prin pilda bogatului nemilostiv si a săracului Lazăr (Luca XVI, 19-31) si prin răspunsul dat tâlharului pe cruce : «Astăzi vei fi cu Mine în rai» (Luca XXIII, 43), precum si de sfântul apostol Pavel când zice : «Rânduie este oamenilor odată să moară, iar după aceea judecata» (Evrei IX, 27) ; si prin locurile în care își exprimă dorinta de a muri pentru a petrece cu Domnul (2 Cor. V, 6-8; Fil. I, 21). Judecata particulară, ca si cea de obste o face Mântuitorul : «Că Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata a dat-o Fiului» (Ioan V, 22). Prin judecata particulară se cercetează starea generală în care iese omul din viata pământească si dacă această stare este bună, sufletul este dus de îngeri la fericire, iar dacă este rea, este dus de duhurile necurate la chinuri. Fericirea la care sunt dusi cei găsiți vrednici se numeste «sânul lui Avraam» (Luca XVI, 22), sau «Rai» (Luca XXIII, 43), iar chinurile la care sunt supusi necredinciosii si păcătosi se numesc «iad» (Luca XVI, 22). Dar nici fericirea si nici osânda nu sunt depline până la judecata obstească, judecata cea de apoi, când vor fi iarăsi unite cu trupurile. Până la acea judecată, adică în vremea cât sufletele sunt fără trupuri, ele nu pot face nimic pentru a-si schimba starea în mai bine (Ioan IX, 4). Numai cei rămasi în viata aceasta pot să dobândească de la Dumnezeu usurarea osândeii sufletelor celor morti. Si aceasta, prin rugăciune si milostenie intru pomenirea mortilor si mai ales prin pomenirea acestora la Sfânta Liturghie.

Locul în care sunt rânduite sufletele celor drepti este raiul, iar locul în care sunt rânduite sufletele celor nedrepti este iadul. Nu există un loc sau o stare intermediară între rai si iad, numit purgatoriu, cum învată Biserica Romano-Catolică, căci Mântuitorul Hristos nu a vorbit niciodată despre un asemenea loc. Dogmă specifică doctrinei catolice, purgatoriul este un loc de purificare morală, în care sufletele care nu sunt complet curate din cauză că n-au satisfăcut pentru păcatele iertate, fie ca au murit cu păcate usoare, se purifică prin pedepsele pe oare le suferă aici si devin apte să intre în Cer după un anumit stagiul de suferinta.

De o îmbunătățire a situatiei celor plecati de aici se poate vorbi, căci starea de fericire sau de osandă primită la judecata particulara este nedeplină până la judecata obstească. Sfintii apostoli si Biserica au rânduit ca cei vii să facă rugăciuni milostenie pentru cei morti. «Căci în veacul de acum se poate face si lucra ceva, iar în cel viitor se leaga toate puterile de lucru ale sufletului si nu se poate face ceva bun spre ridicarea pacatelor» Asadar , «nu fara rost au rânduit apostolii sa se aduca infricosatoarea Jertfa pentru pomenirea celor adorminti. Stim ca mult le foloseste si multa binefacere le aduce celor morti. Cand credinciosii (obstea) si preotii stau cu mainile intinse în fata cu infricosatoarea Jertfa, cum nu vor indupleca pe Dumnezeu pentru cei adormiti? Dar aceasta numai pentru cei plecati în credinta.» (Sfântul Ioan Gura de Aur)

În legatură cu Judecata obstească sau universală este învatatura despre invierea mortilor si despre viata de veci. Cei care au făcut cel bune aici pe pamânt asteaptă cu bucurie viata de veci, căci pentru cei care îl iubesc pe Dumnezeu în viata aceasta si îi păzesc poruncile, făcând binele, viata aceea va fi intru totul fericita. Fericirea le va fi nesfârșită si neînchipuit de mare. Căci «cele ce ochiul n-a văzut si urechea n-a auzit si la inima omului nu s-au suit, pe acestea lea gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El» (1 Cor II 9) Aceasta negraită fericire va consta

mai ales în unirea în Duh cu Dumnezeu, în a-L vedea pe Dumnezeu față către față», în vietuirea slavita și vesnică împreună cu Mântuitorul Iisus Hristos, cu sfinții îngeri și cu toți sfinții Bisericii.

Această fericire a dreptilor se va deosebi însă după vrednicia pe care ei au câștigat-o prin faptele lor cele bune, cum lamurit ne învătă sfântul apostol Pavel: «Alta este strălucirea soarelui și alta strălucirea lunii și alta strălucirea stelelor. Caci stea de stea se deosebeste în strălucire».(1 Cor. XV 41)

În schimb viața de veci a celor răi va fi întru totul nefericită. Iadul este ca o temniță, căci viața lor este lipsită de vederea feței lui Dumnezeu, de lumina și fericirea împreunate cu aceasta vedere, o viață de nesfârșite chinuri.

Să cugetăm cu atenție și cu răgaz la cele arătate aici căci prin aceasta ne putem feri de păcate și ne putem depărta de patimi; putem pazi curăția sufletului și trupului nostru, ducând astfel o viață bineplăcută lui Dumnezeu și mult folositoare sememlor noștri. Pe urma unei asemenea vietuiri putem nădăjdui în câștigarea mântuirii noastre.